

Ilinniartitsisoq

IMAK - Grønlands lærerforening

Oktober '12

Naluneqanngitsutut soraarnerussutisialinnut IMAK-mi sinniisutut 1. august 2011-mi qinerneqarpunga.

Nalunaarutigisinnaavara isumaqatigiinniarnertit nalaanni oqarasuaatikkut ataatsimiinnermi tamani peqataasarlunga, aammalu paasissutissanik IM-AK-mit nassinneqartarlunga.

Ajoraluartumik soraarnerussutisiallit emailikkut adressii piginnigilakka, taamaalillunga pisunut paasissutissiisarnera killegarluni, taamaattumik inussiarnersumik qinnuigerusuppassi piaartumik emailikkut adressersi ataani atsiortumut nalunaarutigilaaqqullugu.

Qujareerlunga inussiarnersumik inuulluaqqusivunga.

Som bekendt blev undertegnede repræsentant for pensionister under IMAK pr. 1. august 2011.

Under forhandlingerne har jeg deltaget i samtlige telefonmøder og fået orientering desangående fra IMAK.

Desværre mangler jeg pensionisternes mailadresser, således at jeg derigennem kan orientere medlemmerne om det verserede. Derfor vil jeg venligst bede om mailadresser hurtigst muligt.

På forhånd tak og venlig hilsen

Agnes Johnsen
Box 209
3911 Sisimiut
Agnes [agnes@greenet.gl]

Ilinniartitsisoq

Udgivet af IMAK

Ansvarshavende redaktør:
Sivso Dorph

Redaktion:
ilinniartitsisoq@greenet.gl

Justus Kaspersen – Ilulissat
namibia@greenet.gl
Tlf. 542263

Jan Ellesgaard – Qeqertarsuaq
jan@ellesgaard.dk
Tlf. 92 10 10 Mobil: 22 77 14

Layout og foto:
Jan Ellesgaard

Oplag:
1.250 stk.

Tryk:
TOPTRYK, Gråsten

Deadline næste nummer:
20.oktober 2012

IMAK

Noorlernut 23
Postboks 867
3900 Nuuk
Tlf. 32 25 50
Fax 32 50 61
Email: imak@imak.gl

Siulittarsoq/Formand

Sivso Dorph
Noorlernut 23
Postboks 867
3900 Nuuk
Arb. 32 25 50
Mobil 54 33 39
Pri. tlf. 31 10 29
Email: sdo@imak.gl

"En lærer er et menneske, som løfter et andet menneske fra ét niveau til et højere niveau".

Vandret **Lodret**

Nikoline er lige startet i første klasse, og hun er slet ikke i tvivl om, hvorfor hun er kommet i skole: "Jeg skal lære at læse og skrive og så skal jeg lære at tælle til hundrede". Og sådan har de fleste børn det jo. De har en helt klar idé om, at de skal i skole for at få nogle kompetencer, som de savner.

Spørgsmålet er så, om vi i skolen kan levere varen. Når vi måler på effekten af børnenes skolegang, er resultaterne ikke imponerende i forhold til hvilke faglige færdigheder og kompetencer, vi udstyrer eleverne med. Det faglige niveau falder fortsat, med matematikken som det mest skræmmende eksempel.

Til gengæld er vi lykkedes med andre indsatser. Vi har skabt fuldt fokus på det sociale og kulturelle aspekt ved undervisningen. Vi har for alvor fået sat det enkelte barn i centrum og inddrager børnene både i planlægningen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen. Gennem snart ti år er der arbejdet målrettet på at skabe en ny undervisningspraksis i folkeskolen, med nye undervisningsformer, som i højere grad tager udgangspunkt netop i vores børns forudsætninger og behov. Værksted-undervisning, projektarbejde, arbejde i temaer og emner – alt sammen for at skabe en skole, der flugter med elevernes kulturelle baggrund. Men alligevel har vi stadig problemer med det faglige niveau – og problemet er stigende.

Vi har over det seneste årti også øget antallet af dygtige grønlandsk uddannede lærere, som er uddannet i overensstemmelse med tankerne i Atuarfitsialak. Heller ikke det har betydet en fremgang i det faglige niveau.

Vertikal og horisontal opdragelse

Musikeren og forfatteren Peter Bastian har gjort sig nogle tanker, som måske kan hjælpe os til at forstå, hvorfor den store indsats for at skabe en bedre skole ikke er lykkedes så godt, som vi kunne ønske os. Han skriver bl.a.: "Far praktiserede en form for opdragelse, som jeg i mangel på bedre vil kalde vertikal, dvs. lodret, i modsætning

til mors pædagogik, som jeg vil kalde horisontal, vandret. Den vertikale pædagogik er først og fremmest optaget af, at ungerne udvikler sig, mens den horisontale er mest optaget af, hvordan de har det.

Når vi er optaget af udvikling, er vi interesseret i at løfte fra ét niveau til et højere niveau. – Kan du se! I går var det håbløst, men nu kan du! – Det er vertikalt, lodret op. Hvis vi er mere optagede af, hvordan barnet har det, trøster vi når det græder. Det er nødvendig vedligeholdelse, men markerer ikke nødvendigvis nogen udvikling. Det er ikke fra ét sted til et højere, men fra ét sted til et andet. Det er horisontalt, vandret."

"En lærer er et menneske, som løfter et andet menneske fra ét niveau til et højere niveau. Hvis vores grundposition er, at det vigtigste er hvordan børnene har det, er vi ikke lærere. Vi er muligvis noget andet, men lærere er vi ikke. At undervise handler om, at skabe et vertikalt spændingsfelt, som ikke nødvendigvis føles behageligt. Men det føles vigtigt, fordi det er vigtigt. Det betyder noget. Der er noget på spil."

"Den egentlige forståelse for børnenes individualitet vokser ud af en konstant opmærksomhed og omsorg for udvikling. Det er kun muligt at differentiere en undervisning, der har udvikling som førsteprioritet. Er man først og fremmest bekymret for, hvordan ungerne har det, er idealtilstanden hygge, homøostase, den fuldstændige nivellering, og så vil man uvilkårligt dysse den mere begavede ned, fordi den mere begavede er en hån mod de andre."

Måske er problemet med vores skole, at forandringen gennem det sidste årti har prioriteret det horisontale så voldsomt, at vi har glemt det vertikale – og dermed har glemt, hvad det vil sige at undervise og at være lærere. Måske trænger vi alle sammen til at fokusere på – og præcisere – hvilke faglige mål, børnene forventes at nå.

Peter Bastian: Mesterlære – En livsfortælling. Gyldendal/Vartov, 2011

Jan Ellesgaard

"Ilinniartitsisoq tassaavoq inuk inoqamminik kivitsisoq inoqanni sumiiffianiit qaffatsillugu".

Nallarisssoq

Napparisssoq

Nikoline 1.klassemi atualerlaavoq, atualerninilu sumik peqquteqarnersoq nalorniginngilluinnarpa: "Atuarneq allannerlu ilinniassagakkit taavalu aamma 100-p tungaanut kisitsineq ilinniassavara".

Aammami meeqqat amerlanersaat taama isumaqartarput. Nalunngilluinnartarpaat piginnaanernik amigaatiminik assigiinngitsunik piginnaaneqalerniarlutik atualissalutik.

Apeqqutaalerporlu uagut atuarfimmi tamanna naammasisinnaaneriipput.

Meeqqat atuarnerminni piginnaaligarisartagaat misissor-aangatsigit ilikkagassaanik tunioraanitsinnut naleqqiullugit ilikkartagaat piginnaasaqarfigilersagaallu kakkagissaanngillat. Piginnaasaqarfigilersagaat appariartuaarsinarpurput, annilaarnarnerpaatut matematikki assersuutigalugu taasinnaavarput.

Akerlianilli suliniutitsinnik allanik iluatitsinerusimavugut. Atuartitsinitsinni inooqatigiinnerup kulturillu tunngassortaanik isiginninniarnarput tamakkiitilersimavarput. Sukavilluta meeraq qitiutillugu sulinalerpugut pilersaarusior-nitsinni, taakkulu piviusunngortinneranni atuartitsinittalu nalilernerani meeraq ilaatilluinnartarlugu.

Ukiut qulit ingerlaneranni meeqqat atuarfiani atuartitseriaatsip nutaap atulernissaa toraagarilluinnarlugu suliniutigineqarpoq, atuartitseriaaseq nutaq meeqqatta killiffii pisariaqartitaallu pingaarnertut aallaavigalugit ingerlassaaq. Sullivimmi atuartitsineq (værkstedsundervisning), projektilerineq, assigiinngitsunik sammisaqarluni sulineq - tamakku tamarmik atuartut kulturikkut tunulequtaat aallaavigalugit atuarfimmik pilersitsiniarluni. Taamaakkaluartorli suli atuartut piginnaalersagaasa appasippallaarneri ajornartorsiutaapput – ajornartorsiullu alliartorluni.

Aammattaaq ukiuni qulini kingullerni kalaallit pikkorissut ilinniartitsisutut Atuarfialsiammut tulluarsarlugit ilinniartitsisunngortitat amerlanerulersikkaluarpavut.

Taamaattorli taakku atuartut piginnaalersagaanik pitsanngortitsinngillat.

Vertikalimik (napparissumik) horisontalimillu (nallarissumillu) perorsaaneq

Nipilersortartuullunilu atuakkiortoq Peter Bastian eqqarsaatersuuteqarsimavoq, sooq atuarfimmik pitsaaanerulersitsiniaralualuta suliniarnerujussuatta takorluukkatsinniit iluatsippallaannginneranut peqqutaasinnaasut pillugit, tamakku immaqa uagutsinnut paasitsitsinerusinnaapput. Ilaatigut ima allakkami:

"Ataata qitornaminik perorsaariaaseqarpoq, oqaat-simik pitsaanagerusumik nassaasaqannginnama vertikalimik, tassa napparissumik taasinnaasannik, akerlianilli anaana perorsaariaaseqarluni uani taasinnaasannik horisontalimik, tassa nallarissumik. Vertikalemik perorsaariaaseqarneq tassaavoq meeqqat ineriartortinnissaat pingaarnertullugu perorsaaneq, horisontalemili perorsaanerup meeqqat qanoq innerinik samminninnerulluni. Ineriartortitsiniarluta perorsaagaangatta inuup kivinneqarluni sumiiffimmiit qaffatsinnissaa soqutigisarpurput. – Takuuk! Ippassaq sapikkat massakkut saperunnaarpat! – Tassa vertikalimik, napparissumik iliuuseq. Meeqqalli qanoq innera soqutiginerugitsigu, qialerpat tuppallersassavarput. Tassa pisarialimmik aserfallat-saaliuineq, tamanna ineriartortitsinermik annerusumik malitseqanngilaq. Sumiiffimmik qaffatsitsinngilaq, sumiiffimmiilli allamut nuutsitsinerulluni. Tassa horisontalimik, nallarissumik iliuuseq."

"Ilinniartitsisoq tassaavoq inummik kivitsilluni sumiiffianiit qullartitsisoq. Tunngavitsigut meeqqat qanoq inneri pingaartinnerugitsigit taava ilinniartitsisuunngilagut. Arlaatigut suusinnaavugut kisiannili ilinniartitsisuunngilagut. Atuartitsineq imaappoq vertikalimik pissanganartorsiorfiusumik pilersitsineq, atoruminartuunissaa pingaarnertinngikkaluarlugu. Pingaarutilittulli misinnarpoq, tassami pingaaruteqarmat. Nalituvoq. Susoqarpoq."

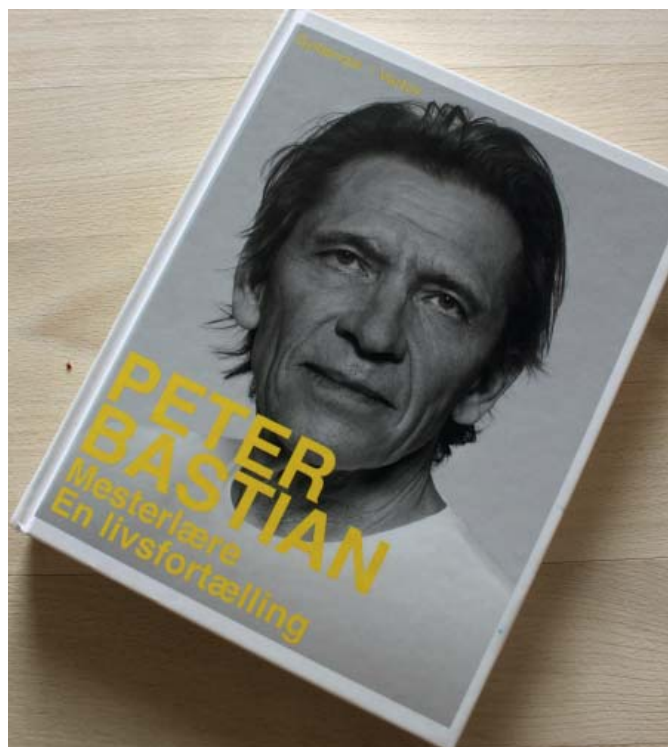
"Meeqqat immikkuullarinnerannik paasininneq alliar-

tussaaq ataavartumik soqutigalugit isumassorlugillu ineriartortikkaani. Meeqqat ataasiakkaat tunngavigalugit atuartitsisoqarsinnaavoq aatsaat ineriartornissaat pingaarnertut siunertarigaanni. Pingaarnertutilluguli meeqqat qanoq inneri ernumagigaanni, taava ilorrisimaartitsineq pitsaanerpaassaaq, homøostase, nallarilluartumik pineqarneq, taavalu ingerlaannaq silassorinnerusooq nipangersarneqassaaq, silassorinnerusormi ilaminut asis-suinerummat.”

Immaqaana ukiuni kingullerni qulini atuarfitta allanngorsarneqarneqani horisontalimik perorsaaneq pingaarnepatut atornerqarneqarsuaq ajoqutaasoq, vertikalimillu perosaanissaaq puigorneqarluni – taamalu atuartitsinerup ilinniartitsisuunerullu isumaa puigorneqarluni. Immaqaana pisariaqalersooq tamattaalluta meeqqat suut ilikkagassatut anguniagassarinerat samminerulerutsigit – erseqqissarlugillu.

Peter Bastian: Mesterlære – En livsfortælling. Gyldendal/Vartov, 2011

Jan Ellesgaard

ilinniartitsisoq - annoncer

Du kan annoncere i Ilinniartitsisoq både som privat og som skole. Bladet bliver læst af mere end 1.000 lærere langs kysten, så det er et godt medie at annoncere efter nye lærere. Samtidig er det et godt sted at annoncere for private, da bladet bliver læst af beslutningstagerne omkring skolernes økonomi.

Privatannoncer

1/1	side	kr. 4.000,00
1/2	side	kr. 2.000,00
1/4	side	kr. 1.200,00
1/8	side	kr. 700,00

Stillingsannoncer

1/1	side	kr. 3.000,00
1/2	side	kr. 1.500,00
1/4	side	kr. 800,00
1/8	side	kr. 500,00

Inuinnartut aamma atuarfittut Ilinniartitsisoq annonceliiffigisinnavaat. Atuagassiaq sinerissami ilinniartitsisunit 1.000 sinneqartunit atuarneqartarpoq, taamaammallu nutaanik ilinniartitsisussarsiorluni annonceliiffissaqqiluni. Aamma inuinnarnut annonceliiffissaqqisuuvoq, tassami atuarfiit aningaasaqarnernerannut tunngasunik aalajangiisartuusunit atuarneqartarami.

Inuinnartut annonceliussat

Qupperneq 1/1	kr. 4.000,00
Qupperneq 1/2	kr. 2.000,00
Qupperneq 1/4	kr. 1.200,00
Qupperneq 1/8	kr. 700,00

Sulisussarsiorluni annonceliussat

Qupperneq 1/1	kr. 3.000,00
Qupperneq 1/2	kr. 1.500,00
Qupperneq 1/4	kr. 800,00
Qupperneq 1/8	kr. 500,00

ilinniartitsisoq@greenet.gl

Isumaqatigiinniarnert ingerlasim qiviatsiarneq

Apriliip 21-ata unnuaani kiisami isumaqatigiissuteqarpugut sivilsoorsuarmik isumaqatigiinniareerluta, ilaatiguullu Isumaqatigiissitsiniartarfik marsimi 2012 aamma akuusimagilluni.

Isumaqatigiinniarnert 2010-mi apriliip aallaqqaataa nallertinnagu naammassereersimasusaagualarput, taamaallunilu isumaqatigiissuteqarnerit ukiut marluk sinerlugit kingusinaarlutit naamasineqarput.

Allatut ajornartumik kingumut qiviaqittariaqarpugut isumaqatigiinniarnert nalilerniarutsigit. Isumaqatigiinniarnertut taasat ajuusaarnartumik aallaqqaataaniilli naggataannut politikikkut akuliuffiginiarneqartuaannarsimapput. Aallaqqaammut aningaasaqarnermut naalakkersuisoq ilinniartitsisut sulinermilu piffissaq atorineqartarpoq pillugu nikassaalluni oqaaseqagattaaginnavippoq. Tamatuma kingorna aningaasaqarnermut naalakkersuisortaamit pissusilersuutaa ingerlatiinnarneqarpoq tamatumalu kingorna KANUKOKAp siulittaasua siuttutut qaqqaqqaalaartunngorluni. Ilaanneeriarluni politikikkut ingerlatsiviit tamakkerlugit politikikkut isiginnaagassiat ingerlanneqalerlutik, Naalakkersuisut tamakkiuttarlugit borgmesterit qularnaveeqqutitut tunuliaqutsiullugit, naalakkersuinikkut sulisartut kattuffiannut ataatsimut sorsunnermi, ilaasortamik piginnaatitaaffittut pigilersimasaannut sorsuuteqartumut. Nunarsuatsinni allami takusassaqaarnerluta nunap naalakkersuinikkut qullersaasa ataatsimoorlutik katuffimmik ataatsimik naqisimaninniarnernannik?

Marsip aallaqqaataani 2012 atorfinitsitseqqusiunnaarluta atorfinnik mattussivugut. Aallaqqaataaniilli inatsiliortoqaqusilluni qunusaarisogalerpoq, tamatumani KANUKOKAp siulittaasua oqariartortitatut inissinneqagattaarluni, naalakkersuinikkut suliallit inatsiliorlutik akulerunnissaannik piumasaqartoqarnermi, taannalu oqaaseqareeraangat aningaasaqarnermut naalakkersuisoq maliinnarlugu oqaaseqartarluni. Isumaqatiginninniararfimmik naapitsinivut tamarluinnaasa Isumaqatiginninniarfarup piumasarisarpaa tusagassiutinut oqaaseqasannngitsugut. Tamatigorluinnarluni oqaaseqannginnissamik isumaqatigiissut KANUKOKAp siulittaasuaniit unioqqutinneqartuutarluni. Pisortaqarfiit pissusilersuutimikkut tatiginassusertik innarlerujussuarpaat. Politikikkut qangaaniilli pilersaarutaasimasog, tassalu politikikkut akuliunnissaq pisussanngoraluttualerpoq, pilersaarutip naammassineraniit ukiut marluk qaangiuttullu. Nunatta aquttuisa ILO-mi isumaqatigiissut nr. 98 kiffaanngis-

suseqarluni isumaqatigiinniarnissamut tunngasoq, naak nunatta siuttuinit atsiorneqarnikuugualartoq. Tamatta eqqarsaatersuutigisariaqarparput kiffaanngissuseqarluni isumaqatigiinniarnert ataqqisaanersut, kiffaanngissuseqarluni kattuffeqarnermut tunngasut ataqqineqarnermut kiisalu inuunitsinnik nammineq aqutsisussaataanerput naqisimanninniarneq siunertaralugu politikkerinit aquneqassanersog. Neriutigaara taamatut pissusilersorsimanerit siunissami nunatsinni politikikkut ingerlatsisunit attatiinnarneqassanngitsut, taamaattoqassagualarpammi nunatsinni politikkimik siuttutsinnut tatiginnikkunnaasaagut.

Kiffaanngissuseqarluni isumaqatiginninniarinnaatitaaneq illersussavarput. Kalaallit Nunaata aamma ILOp konventionia 98 malissavaa, kiffaanngissuseqarluni isumaqatiginninniarinnaatitaanermik aalajangersaasoq. Isumaqatiginninniarnermi qaqqugukkulluunniit inatsiliornissaq kisimi periarfissaalernavianngilaq. Isumaqatiginninniarnermi isumaqatigiissuteqarnissamut periarfissaqartuaannarpoq, taamaattumik inatsisartut qaqquguluunniit inatsiliornikkut akuliutinngisaannassapput isumaqatigiinniarnerrillu nalaanni siorasaarillutik nalunaaruteqagattaarlutik. Taamaaliornerit inuiaqatigiinni eqqissiviliornermik toqqissisimannnginnermillu pilersitsisarput, taamaattumik naalakkersuinermik suliallit isumaqatigiinniarnert nalaanni akuliutinngisaannassapput. Pissutsinik ilisimannittut isumaqatigiinniarnert ingerlanniarsigit politikkerinit akuliuffigineqaratik. Tamakku nunatsinni isumaqatiginninniariaatsimi tunngaviulluinnartuupput aammattaaq tamat oqartussaaqataaneranni malitassanut ilaallutik.

Isumaqatigiinniarnert nalaanni politikikkut akuliuteqattaartuarnert tunngavigalugit isumaqatigiinniarnert inernerat imaappoq: Ukiuni sisamani tunngaviummik akissarsiat 6,6425 %-imik qaffariassapput, ilinniartitsisunut atuarfimmut tapeq qaammammut kr. 1.000,00 pilersineqarpoq kiisalu atuartsisunut kr. 500,00, atuartsinermut tiiminut amerlisaat 2-miit 1,88-imut appariarpoq, tamannalu allatut oqaatigalugu isumaqarpoq ilinniartitsisut ukiumut atuartsisarnert 6 %-imik qaffariarnat, imaluunniit allatut oqaatigalugu ukiumut 49 tiiminik atuartsinerusalissapput siornamut sanilliullugu, imaluunniit allatut

anerat siunissamullu

oqaatigeqqillugu siorna ilinniartitsisut agguaqatigiisillugu sapaatip akunneranut 24,3 tiiminik atuartitsisarsimagalu-arlutik ukioq manna sapaatip akunneranut 25,93 tiimini 45 minutsikkaartuni atuartitsisalissapput. Isumaqatigiissutip malitsigisaanik ilinniartitsisut atuarfimmi sulisut akissarsiaat ukiut sisamat ingerlaneranni 9,6 % kiisalu 10,5 %-ip akornanni qaffariassammata.

Isumaqatigiissutip taasissutigineqarnerani taasisinnaasut 78,41 %ii taasipput. Inuit 955 taasipput taasisinnaasunit 1218-init. Taasisimasut 96,44 %-iisa isumaqatigiissut akuersaarlugu taasipput. Isumaqarpunga taasinerup inernerata takutiinnaraa ilinniartitsisut isumaqatigiinniartunut tatiginninnerannik, isumaqatigiissutip imarisaa pivalaangikkaluarlugu. Tatiginninneq taama ittoq kattuffimmi siunissamut sulinitsinni pisussaaffiliivoq.

Siunissaq qiviartariaqarparput.

Siunissamut qiviassuugut qulakkeerniarlugu nunatsinni naalakkersuineramik suliallit akuerissagaat ataqqillugulu aamma nunatsinni kiffaangissuseqarluta isumaqatigininniarnernik ingerlatsisinnaanerput. Isummerneq taama ittoq ersarissumik tusarsimassavarput aappaagu Inatsiartunut qinersinissatsinni taasinnginnitsinni.

Kialluunniit qularutigissanngilaa, ilinniartitsisut kissa-
tigimmassuk inuiaqatigiinni kalaallini atuarfik pitsa-
nerpaaq pilersikkusullugu suliniuteqaratta. Tamannamiuna
pillugu ilinniartitsisunngornikuusugut. Ilinniartitsis-
unngornikuuvugut inuiaqatigiit ineriartortut pilersikkusu-
kkatsigit, meeqqatsinnut kinguaassatsinnullu iluaqusiis-
ussat. Atuarfik suliffissatut qinernikuuvarput, inuiaqatigiit
kalaallit siuarsarusukkatsigit.

Atuarfik suliffigivarput, inuunittalu annersaa atuarfim-
mik imaqarpoq. Ilinniartitsisup kialluunniit atuartuutini
tamaasa pitsanerpaamik angusaqartikkusuttarpai. Atu-
artitsinitta atuartuutivut ima piginnaaneqalersissavai,
inuunermik ingerlaneranni imminut napatillutik inuune-
qalersinnaalersillugit. Isumaqarpunga massakkut piffis-
sangortoq ammasumik oqallisigissallugu ullumikkut
atuarfik pillugu inatsimmi iluamik ineriattortitsinissatsin-
nut sinaakkutissaqarnerluta. Ilaannikkooriarluni misin-
narsisarpoq atuarfimmut inatsit pilersinneqarnikuusooq

Inerisaavik alloriarfinnilu misilitsinnerit pillugit. Atu-
arfiup siunnerfia pitsaamut sanguteqqinniartigu. Atu-
artut qitiutillugit inissinneqartariaqarput kiisalu ilinniartitsisut
atuarfiillu pisortaasa piginnaasaasa atorluarnissaat
siunniunneqartariaqarluni, aatsaammi tama ilionnikkut
sumiiffinni ataasiakkaani nunalu tamakkerlugu atu-
arfiup pitsasumik ineriartortinnissaa iluatsissinnaagatsigu,
atuartullu atuarnerminni pissarsarisartagaat annertusar-
lutigit. Atuartuutivut atuarsinnaanermut, allasinnaaner-
mut, kisitsisinnaanermut timiminnillu atuisinnaanerannut
sakkussalissavavut. Taakku aallaavigalugit ilinniartitsisut
atuarfiup imarisassaattut sinnere immersussavaat, atu-
artitsissutini ataasiakkaani ilikkartarnermut ilinniagaqarsi-
manertik aallaavigalugu. Inuttut ilivitsutut ineriartornissaq
soorunami atuarfiup aamma akisussaaffigissavaa.

Ullumikkut ilikkagassatut anguniagassat annertoqaat
atuartitsiviillu amerlaqalutik. Ima annertutigaat piffissaliun-
neqarsimasup iluani angumerisassaanatik itisiliinissam-
ullu piffissaqarfingineqaratik, tamatumalu nassatarisaanik
alloriarfinni misilitsinnerit kiisalu inaarutaasumik misil-
itsinnerit angusaluffiusarlutik. Atuartut pisariaqartitaannik
atorfissaqartitaannillu atuartinnaartigit, atuartitsiviit amer-
laavallaat anguniagassallu annertuvallaat piunnaarlugit,
nassuiaruminaatsinneqarpormi sooq taakku annertutiga-
lutillu amerlatigissanersut. Atuarfik atorfissaattut ataqqile-
riartigu ilinniakkat tunngavigilerlugit, taamaalilluni atuartut
pisariaqartitaannik atuartinneqalersillugit.

Piffissanngorpoq atuarfimmik tatiginninnginnerup alliar-
tuinnartup alloriarfinni misilitsinnernik inaarutaasumillu
misilitsinnernik tunngavillip apeqquersornissaanut aal-
lartissalluta. Tatiginninnginneq suli annertusaqqinniarlugu
aqutissiuusseqqittoqalerpoq atuarfimmut inatsisissatut
siunnersuut Inatsiartunut saqqummiunneqartussaq
eqqarsaatigalugu. Siunnersuut killormut alloriarneruvoq.
Atu-
arfiup pitsaasumik ineriartornissaanut periarfissin-
neqarnissamut pisariaqartitsivugut pisariaqartitat aal-
laavigilersinneqarnerisigut.

Sivso Dorph

Om forhandlingerne og om at se

Natten til den 21. april 2012 indgik vi endelig en aftale efter meget lange forhandlinger. Konventionen var på banen i marts måned 2012.

Forhandlingerne skulle have været afsluttet inden den 1. april 2010, således var indgåelsen af aftalen mere end 2 år forsinket.

Vi bliver nødt til at se bagud for at evaluere hele forhandlingsforløbet. For de såkaldte forhandlinger var forpustede af politisk indblanding fra start til slut. Til at starte med var det økonomiministeren der blev ved med at komme med negative udmeldinger om lærerne og deres arbejdstid. Efterfølgende blev han fulgt op af sin efterfølger derefter af formanden for KANUKOKA. Til tider brugte man hele det politiske spektrum på det politiske teaterarena, bestående af hele Naalakkersuisut med borgmestrene som gidsler i forhold til kampen mod en fagforening, der kæmper for sine medlemmers rettigheder. Er der mon rundt omkring i verden lignende eksempler, hvor et lands hele politiske top prøver på at undertrykke en fagforening?

Vi indledte en stillingsblokade den 1. marts 2012. Allerede fra start kom der trusler om lovindgreb, hvor man brugte formanden for KANUKOKA som en marionetdukke til at komme med politiske udmeldinger med krav om lovindgreb, der som regel blev fulgt op af landets finansminister. Hver gang vi mødtes med Overenskomstafdelingen lovede parterne hinanden, man ikke udtaler sig til pressen. Hver gang blev denne aftale brudt af formanden for KANUKOKA. Systemet led et stort troværdighedsknæk. En længe planlagt plan for politisk indgreb var ved at tage form, ca 2 år efter planens udarbejdelse. Landets ledere respekterede på intet tidspunkt, ILO konvention 98 om frie forhandlinger, som landets ledere havde ratificeret. Vi må hver især gøre vores tanker om respekten for frie forhandlinger, organisationsfrihed og tage ansvar for eget liv skal styres af det politiske system med henblik på undertrykkelse. Jeg håber, at disse tendenser ikke bliver blivende holdninger i det grønlandske politiske liv, for ellers mister vi fuldstændig respekten for vores politiske ledere.

Vi skal værne om den frie forhandlingsret. Grønland skal selvfølgelig også overholde ILOs konvention 98 om frie forhandlinger. Der er aldrig et lovindgreb som eneste løsning i et forhandlingsforløb. Der er altid mulige løsninger på et forhandlingsforløb, derfor skal politikerne holde sig

langt fra politiske indgreb og truende udmeldinger midt under forhandlingerne. Det skaber kun uro og utryghed i samfundet, når politikerne blander sig i tide og utide i forhandlingerne. Lad fagfolk aftale betingelserne og ikke politikerne. Dette er en af grundpillerne i vores aftalesystem og en del af de demokratiske spilleregler.

På baggrund af vedvarende politisk indblanding under hele forhandlingsforløbet kan resultatet af forhandlingerne gøres op som følger: Lønfremskrivning på 6,6425 % over fire år, et skoletillæg til alle der arbejder på skolen på kr. 1.000,00 pr. måned for uddannede og kr. 500,00 pr. måned for ikke uddannede, beregningsgrundlaget for undervisningsfaktoren nedsættes til 1,88 fra 2,00, som i realiteten betyder, at lærerne skal undervise 6 % mere om året eller sagt på en anden måde 49 timer mere i forhold til tidligere eller sagt på en mere simpel måde, undervisningsforpligtelsen stiger fra 24,3 lektioner á 45 min. til 25,93 i gennemsnit pr. uge. Reelt betyder aftalen at lønnen for skolefolk stiger fra 9,6 % til 10,5 % i en 4 årig periode.

Ved urafstemningen om forhandlingsresultatet var stemmeprocenten på 78,41 %. 955 havde stemt ud af 1218 stemmeberettigede medlemmer. Hele 96,44 % sagde ja til resultatet. Jeg tror, at afstemningsresultatet mere er en tillidserklæring til forhandlergruppen end en tilfredshed med forhandlingsresultatet. Denne tillid for forhandlingsdelegationen forpligter for vores fremtidige arbejde i foreningen.

Nu skal vi se fremad.

Vi skal se fremad med henblik på, at det grønlandske politiske system skal acceptere og respektere, at vi har frie forhandlinger også i det grønlandske samfund. Denne udmelding skal vi have en hel klar melding om, inden vi sætter vores kryds ved valget til Inatsisartut til næste år.

Der skal ikke herske nogen som helst tvivl om, at lærerne ønsker at skabe den bedst mulige skole for det grønlandske samfund. Det er derfor, vi har valgt at blive lærere. Det er for at skabe den bedst mulige grobund for et samfund i udvikling til gavn for vores børn og efterkommere. Vi har valgt skolen som arbejdsplads, da vi ønsker

fremad

forhandlinger, hvor også Forligsinstitu-

at fremme det grønlandske samfund.

Skolen er vores arbejdsplads og det meste af vores liv fylder skolen. Enhver lærer ønsker de bedste for sine elever. Vores undervisning skal give vores elever kompetencer, således at disse er i stand til at tage vare om eget liv i deres livsforløb. Jeg synes, at det nu er på tide, at vi åbent begynder at diskutere om vi har de rette rammebetingelser i den eksisterende lov om folkeskolen. Til tider virker det som om, at folkeskoleloven er udarbejdet for at tilfredsstille Inerisaavik og trintestene. Lad os dreje folkeskolen igen på rette spor. Vi skal have eleverne i centrum og bruge lærernes og ledernes professionelle kompetencer konstruktivt for udvikling af folkeskolen, for kun på den måde kan vi til stadighed udvikle folkeskolen lokalt og på landsplan og optimere elevernes udbytte af undervisningen. Vi skal give eleverne redskaber i at kunne læse, skrive, regne og bruge kroppen til udvikling. Med udgangspunkt i disse forhold skal lærerne udfylde resten af skolens virksomhed, ud fra deres professionelle tilgang om læring for fagene. Dannelsesprocessen skal selvfølgelig være en del af skolens virksomhed.

I dag har vi meget omfattende mål for læring og alt for mange fag. Disse er så omfattende at ingen kan nå dem og gå i dybden med dem med den tidsramme der er, deraf de dårlige resultater i både trintest og afgangsprøver. Lad os hellere lære eleverne det de har behov og brug for, fremfor alt for mange fag og for omfattende læringsmål, som ingen ved, hvorfor man har udvalgt. Vi skal professionalisere folkeskolen, så eleverne lærer det de skal.

Det er på tide, at vi gør op med den stigende mistillid som alle test og prøver er udtryk for i folkeskolen. Disse mistillidsskabende foranstaltninger er man på vej til at stramme op igen, som det nye lovforslag til folkeskolen er udtryk for. Vi har brug for en professionalisering af folkeskolen og ikke en afprofessionalisering.

Sivso Dorph

Imakip siulittaasuata ilisaritinnera

Ataatsim
ilaasorta

oorluta kivitsisariaqartugut, nit ilisimaneqarmat, nukittornarpoq

Avannarlerni Imakip illuutaani ataatsimiittarfeeqqami ukiup taartup ilisarnaataanik igalaat qernarisseruttortut, Sivso kissarneqarpasilluni quersukuluutigaluni oqarpoq, sila ajunngippat sinerissami angalanini aqagu aallarnerniarlugu.

Taamaasinerani pisortanik isumaqatigiinniarnarit unittu-uvissimapput atuarfeqarfimmullu naalakkersuisoq allaf-fimmiorpassuani sakkutuuliullugit (ilinniartitsisuusimasut) sorsuppoq, takutinniarlugu ilinniartitsisut sulinerat naam-manngitsaq.

Saassussineq sakkortuvoq tusagassiuutitigut internet-ikkullu ingerlanneqarluni, facebook, aviisit, aviisit net-imi nittartagaat minnerunngitsumillu ilinniartitsisuusimasoq allaffimmiu soraarneq Qanoruumi ajoqitoqqatut tikkuar-tuuserluni kisitsisepassuarnik tikkuartuivoq ilinniartitsisut qanoq sivikitsigisumik atuartitsinerat takutinniarlugu. Taanna soraarneq ukiorpasuuani ilinniartitsisut isumaqa-tigiissutaat tunngavigalugu sulivoq.

Innuttaasut nangaasut taamannaannaq kisitsisinik mil-loorneqarput, soorlulusooq oqariatuutiginiarlugu ilinniar-titsisut eqiasuttuullutillu suliumassuseqanngillat.

Ilaasortat

Sivso sulisuilu Lisbeth-imit aqunneqartut manngertitaar-niarsaripput, pisutsilli sukakkiartuinnavipput. Isumaqa-tigiinniarnerni qinersisartut illuatungiliutinniarsaralugit illuatungerisat pissusilersorneranni, Sivso, Sigrid Lis-bethilu sapaatip akunnerata ingerlanerani utoqqalisutut isikkoqarput. Telefon-it kipisuikkaartumik sianerput, tiguisisut isaat qasorpallupput, taamaakkaluartoq imminnut ilaarutigisinnaanerat seqinertut nuisarpoq.

Sivsup nalunngilaa, pikkunarnerpaamik sakkussaqaar-luni. Tassalu atuarfinni sulisut ilinniartitsisut. Isumaqa-tigiinniarnerni ilaasortat pisariaqartippai, taamaattumillu kujammut avannamullu ingerlaartariaqarpoq, nunatta inussiarniilleruttorfiani.

Sivsummi misigaa atuarfik qanimut malinnaaffigisari-aqarlugu. Ilinniartitsisut ulluinnarni atugaat eqqarsaaters-uutaallu pillugit isumasiortariaqarpai, pisut sorlaat tikillugit naamaniarlugit.

- Atuarfinni ilinniartitsisunik oqaloqateqarnissaq uan-nut pisariaqarluinnarpoq. Taakkumi ilisimavaat pissutsit

sukkut iluarsisariaqarnersut, ataasiakkaat aningaasar-siaat aningaasartuutitut ataqatigiissaarlugit, inuussutigi-neqarsinnaasumik isumaqatigiissuteqassagutta, Sivso oqarpoq.

Imak-ip siulittaasua kinaava, suut tamarmik ilattoorner-anni politikerinik nukittoorsuarnik atorsinnaasumik isumaqatigiissuteqarsinnaasooq, naak taakku akiuun-nissamut sakkutoorpasuaqaraluartut, soorlu makku: kisitseqqissaartut, qullersaqarfiit arlariit, Inerisaavik, kom-munit tamakkerlugit, minnerunngitsumillu naalakkersuisut tamakkiisut Malina Palle-lu siuttuliullugit.

Sivsuararsuaq

Ateq Sivso Dorph, naggataa siulliutissagutsigu Ilulissat eqqaani Appani pinngorpoq. Taaguutaali Sivso Avaner-suarni sorlaqarpoq. Sivso 1954-imi Qaanaami inuuvooq, Uummannarmiut Qaanaamut 1953-imi nuutsitaanerannit ukiuunngitsorluunniit qaangiummat. Sivsup ataataa taa-mani Uummannami niuertorusiuvooq anaanaalu juumuujul-luni, piniartullu Qaanaamut nutseqatigalugit.

- Oqartarpunga Qaanaami meeqqat pinngortut siullersari-gaangga, illarluni oqarpoq.

Sivsuararsuaq suli ukioqalinngitsooq ilaqutariinnguit Ilulis-sanut ingerlaqqipput, Oqaatsuni niuertoruseq, Sivsup aataava, Danmarkimut pikkorissariartortoq ataataa kin-goraarlugu. Ilaqutariinnguit Qeqertarsuatsiaani Ilulissanilu nunaqariarlutik, Sivso tallimanik ukiulik kingumut Avaner-suarmut ingerlaqqipput, tamatumuuna Savissivimut.

- Inussuit oqaasii taamaalillunga meeraaninni oqaaser-aakka, qulingiluanut ukioqalernissama tungaanut Savis-sivimmiikkatta. Tamatuma kingorna Oqaatsuni Ilulissanilu najugaqarpunga, Danmarkimi ukioq ataaseq atuarnis-sama tungaanut, Sivso oqaluttuarpoq.

Naasorissaasut

Nunaqarfiunerusuni alliartorsimasuulluni nukkappiaqqam-ut 13-inik ukiulimmut Danmarkimi naasorissaasukkunni inuuneq allaaneroqaaq. Meeqqat Danmarkimi ukiisus-sat Store Heddinge-mi katersorneqartarallarmata Sivso ilisimatinneqarpoq, Bornholm-imi naasorissaasukkunnu-kassasooq.

Sivsup angajoqqaarsiai puulukiuteqarlutillu nersutaate-qarput.

- Soorunami tikeqqaarama ukiullu ingerlanerani angerlarsillattaarpunga. Angajoqqaarsiakkali pitsaasuummata aaqqissuulluakkamillu inuummata qaangertarpakka. Ataatarsiara ullaat tamaasa sapaateqarani tallimanut makittarpoq, puulukit nersussuillu isumaginiarlugit. Qujanartumik sinerissamut ungasinngitsumi najugaqarpugut, angerlarsileraangamalu qissattaat tigoriarlugu eqalunniartarpunga, Sivso oqaluttuarpoq.

Ukioq nuannersortalik ingerlalertopoq. Ukiualuillu qaangiummata Sivso Bornholm-imut uterpoq, HF-eriarlorluni. Sivso angerlarami Aasianni ilinniartunngorpoq, naammasigamillu Århusip eqqani Højskolerluni, Aasianni kammani arlaqartut atuaqatigalugit. Ukioq pissanganartooq inuttullu ineriartorfiusooq tassani alapernaagaluni atorpaa, kalaallit inuusuttut peqatigiiffiat, Unge Grønlænderes Råd isummersuisoralugit. Taakku nunatsinni Sivso-p inuusooqataanullu annertuumik sunniuteqarput, kingornalu nunatsinni ineriartormik aallartitsinermik tamanna kinguneqarpoq. Egeerneq tamanna inuusuttorpassuit politikkimik soqutigisaqalernerannik ukiuni taakkunanani kalaallit inuusuttut ilinniartut sorlaliipput.

Egeerneq

Danmarkip Kalaallit Nunaatalu ataneranut atatillugu allanngortoqassasoq UGR taamani siunnersuuteqarpoq. Kingornalu tamanna Kalaallit Nunaata politikkerilerpaa, inuusuttut Danmarkimi ilinniartut angerlakaallutik partiinik pilersitsimmata. Taamaalilluni namminersornerulluni oqartussaaneq 1979-imi eqquneqarpoq.

Sivsop ukioqatai taamani nunasiaanerup nalaani alliarforsimasut naqisimanninnerup kinguneranik equngasunut tappipput, ingammik Sivso Uummannap matusaanerata kingorna Qaanaamut nuutitaanerup kinguninnguagut inunngorsimasooq. Taamani innuttaasut ullunik sisamanik periarfissinnineqarput pigisanik katersuinissamut, qimusimillu Qaanaaliakaapput, qaammatini sisamani tupermi najugaqarlutik, isiginnaarlugit Danmarkimit sanasut illuliortut.

Piniartut nuutitaapput, Knud Rasmussenip tunngaviligaa-ni qaartartunut igeriussanut akiuussutissanik qaartartunik aasaq taanna amerikamiut ikkussuisussaammata.

Kattuffeqarnermik sungiusarneq

Politikkikkut egeeriarterni malillugu angut inuusuttoq Nuummi ilinniarfissuarmut atuariarpoq. Ukioq taanna inuusuttut Danmarkimi atuarsimasut ilinniartitsisunngor-niarlutik atualerrattorsuupput, innuttaasut naqisimanermit ingerlaqqinnissaanut ikorfartuinissamik qamuuna piumasuseqarlutik.

- 1977-imi ilinniarfissuarmi aallartittut katilluta 50-uvugut. 1980-imilu naammassigama Ilulissiarpunga ukiakkullu Oqaatsuni meeraaffigisimasanni atorfinillunga. Nunaqarfimmi inuuneq iluareqaara, ingammik qimminik piniari-arneq nuannarigakku. Ernertaarattali inortumik, allatut ajornartumik Ilulissanut nuuttariaqarpugut, napparsimavik qanillillugu.

Ukiualuit ilinniartitsisooreerluni kattuffeqarnermut pulavooq, taamani ilinniartitsisut Kattuffiat, IK aamma Grønlands Lærerforening, GL 1998-imi kattunnialermata. 2001-imi Sivso Imak-imi siulittaasunngorpoq.

Ilinniartitsisoq 12

Kattuffilerinermik sungiusarneq

Imakip allaffiani sioqqutilaarlugu pisortaallatsiarpoq, siulittaasumut qinigassanngortinnissami tungaanut.

- Isumaqatigiissut Lærerforliget-imik taaneqartartooq 1998-imi peqataaffigaara, tamatumalu kingorna isumaqatigiinnarnerit sisamat siuttuuffigalugit. Unali kingulleq ila aatsaat tamaa sakkortutigitillugu misigaara, politikerit akuliunnerat pisuulluni.

- Ukiut siulliit isumaqatigiinniarnissamik illuatungeris-agut piumassuseqanngillat. Piffissarli kingulleq atorlugu politikerit piumasarisatik tusagassiuutit atorlugit saqqummiuppaat.

- Suna tamarmi nuanniitsumik ingerlanneqarpoq, uagullu misigisimavarput qanorluunniit politikkikkut saassutarineqaralarutta atuariup ajunngitsumik ingerlanera tunaartarlugu ingerlassagatta. Eqqaamajumavarput suna anguniarnerlugu, tassalu atuarfeqarfimmut atatillugu ajunnginnerpaamik angusaqarnissaq. Politikerit misigisutsinik atuisaqattaartuarput, soorlu kamannartoqartuarpoq, politikerit taamatut akuliuttaqattaarnerat.

- Politikerit saassussinerat sakkortummat, kamannaveersaarluta silatusaartariaqarpugut. Tamatuma saniatigut Inatsisartunik tatiginninnerup ataqqinninnerullu ikileneqannginnissaa paarisariaqarparput, oqarpoq.

Sorlat nukittuut

Siulersuisuunerit sinniisooqarfillu qujanartumik suleqatigiilluarput, minnerunngitsumillu ilaasortat peqataajuarlutik.

- Piffissap sivisuup ingerlanerani ilaasortat piumasaminik aalajaatsumik saqqummiussisarput. Taamaattumik pakatinissaat pinaveersaarparput, piumasarisaallu eqqortinniarlugit. Soorunami pisimasooq ingerlatillugu sakkortuumik tamanna sunniuteqarpoq, ilaasortalli peqataajuarnerat nukissanik aallerfigisarparput. Sinniisooqarfimmik suleqateqarneq qanittoq aamma iluaqutaqaaq, nikeri-arfiit tamaasa ingerlateqqittaratsigit.

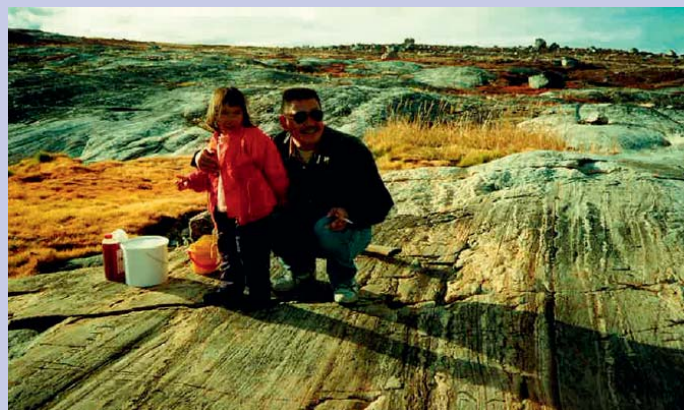
Erseqqissarpaalu pisut ingerlaneranni ilaasortanut at-taveqarluarnissaq pingaaruteqartorujussuusoq.

- Ataatsimut kivitsisariaqarpugut, ilaasortallu ilisimasariaqarpaat peqataasariaqarlutik. Siulittaasooq imaluunniit siulersuisuunerit kisimik kivitsisinnaanngillat, oqarpoq.

Ilaquttat

Suliat akisussaaffillu piffissami tassani oqimaassaqaat. Nassuerutigaa-li sulinera angalajuarneralu ilaqutaminut sakkortusimasooq.

- Suliaq initoorujussuunngoraangat, ilaquttat tunuartit-tuarnerat inooriaasinngorsinnaavoq. Ilaquttat suliamit inangerneqartillugit, nuanninngilluinnarpoq. oqarpoq.

Sivso ilaqataalu pania nukarleq
1994-imi kuisimmat

Qatsorneq

Ukioq taartoq takisooq aprilimi qaammarpoq. IMAK pis-ortallu isumaqatigiissuteqarput, ukiut pingasut isumaqatigiinniarsareerlutik, inatsiliinikkut qunusariinermik malitseqartumik. Isumaqatigiissut Nuummi katersortarfimmi saqqummiunneqarmat, Sivso nersualaarneqarpoq, pattaanneqarluarlunilu.

Nersualaarneqarneq qanoq ippa?

- Nuannerpoq, kisianni apeqqutit ilunni kaavipput "Isumaqatigiissut qanoq ippa? Atorsinnaava? Pitsaaner-usinnaava?" Sivsuallaartumik eqqarsaatit kaavilerpata imminut oqarfigisariaqarputit, angusaq pitsaanerusinnaavoq, isumaqatigiissutigineqarporli pisut ilungersunartut nalaanni.

- Nassuerutigissavara nalilersuineq sivisuumik atorakku, isumaqatigiissutitta immikkuualuttui tamaasa eqqarsaatinni utertaqattaarpakka, aperisarlunga sukkut pitsaanerusinnaappat? Nalilersuineq tamanna nalinginnaavoq, imminullu unitsittariaqarputit inuunerit suliasatillu ingerlateqqissappata.

Erseqqissarpaa ilinniartitsisut ataasiakkaat tamarmik inu-uniutigisinnaasaminnik aningaasarsiaqartariaqarmata.

- Ilinniartitsisut soorunami aamma allat aningaasarsiornermik inuussutissarsiutillit tamarmik aningaasarsiaqartariaqarput, akiligassanik akilersuinissamut ullormullu periarfissaqartitanut naammatusut. Taamatullu oqaruma isumaqarpunga, ilinniartitsisunngorlaat akissarsiaqarnerusariaqartut, tassami ukiut taakku angerlarsimaffimmik pilersitsisarput qitorniulerlutillu. Overtimeqarnani aningaasarsiani tunngavigalugit taamaasiorsinnaava? Tamanna eqqarsaatinniittuarpoq, oqarpoq.

Nassuerutigaa ingerlaqqinnissamut piffissanngortoq. Isumaqatigiinniarnert 2014-imi isumaqatigiissutit atorunnaanginnerani ingerlanneqartussat tassami piareersarneqassapput.

Sivso – siulittaasoq ammasoq

- Isummani ingerlaannarluni aninneq ajorpai, tamatta piumaffigisarpaatigut ammasorujussuarmik isumasiorluta. Tamatuma kingorna isummertarpoq, ataatsimoorfissamik erseqqissumik tikkuussilluni. Taama oqarpoq, siulersuisuunerni siulittaasup tullia Esther Rosing, qanittumik suleqatigisaa.

Aamma iluarisimaarpaa, Sivso siulittaasutut Imak-ip allaffiani issiaannartuunngimmat. Ilinniartitsisut anitsiarfiannut akulikitsumik isumasiuiartortarpoq.

- Atuarfinni ilinniartitsisut imaasiinnarlugit attaveqarfigisinnaavai. Isumaqatigiinniarnerni taamaa-

siortanngilaq, akulikitsumik ilinniartitsisut akornanniittarpoq, nalunnginnamiuk ilinniartitsisut ulluinnarni atugaat tipisiortariaqarlugit. Naatsumik oqaatigalugu iterna tikillugu paasiniaallaqqippoq.

Esther aamma oqarpoq, Sivso aporfimmik naammattuigaangami, isummernissaq uninngatittaraa, paasiniaariarluni aatsaat aqaguani ataatsimoorfissamik nassarluni. Sivso ilungersorfissani ilungersortarpoq, kisianni aamma inuunerup quinarnartuinut tappippoq imminullu ilaarutigisinnaalluni. Soorlu suut tamarmik ilattooraangata illallaqqissuulluni, pisut oqilisillugit.

- Jeg plejer at sige, at jeg nok er
det første barn, der er blevet til i
Qaanaaq.

“Det giver styrke, når medlemmerne”

Portræt af Imaks formand.

Tekst og foto:

Elna Egede, journalist

ved, at vi må løfte i flok"

Vinduerne i Imaks lille mødelokale i huset ved Noorliit i Nuuk er dækket til af den meterhøje sne og Sivso har tydeligvis feber, mens han midt i en hosten bekendtgør, at han skal en tur på kysten i morgen, hvis ellers vejret tillader det.

Forhandlingerne er gået helt i hårdknude og landsstyremedlemmet for folkeskolen er gået i krig med en hel hær af villige skrivebordsgeneraler (oprindelige folkeskolelærere), der signalerer, at lærerne ikke arbejder nok.

Angrebet er vidtrækkende og alle medier tages i brug, det sociale medie facebook, aviser, netmedier og ikke mindst Qanorooq, hvor en pensioneret embedsmand og folkeskolelærer med en pegepind forsøger, at vise hvor lidt lærerne underviser. Han har i øvrigt i mange år nydt godt af lærernes overenskomst.

En nølende offentlighed bliver bombarderet med tal, der skal signalere, at lærerne både er uduelige og bevidst arbejdssky.

Medlemmer

Sivso og hans lille stab med Lisbeth i spidsen forsøger at holde stand, men situationen er kritisk. Sivso, Sigrid og Lisbeth er blevet ældet i løbet af et par uger, hvor forhandlingerne er blevet ført - ikke i et forhandlingslokale, men i det offentlige rum. Telefonerne kimer uafbrudt og øjnene er trætte, men der er stadig befriende selvironi i luften.

Sivso ved, at han har det stærkeste kort på hånden. Det er nemlig lærerne, der arbejder på skolerne. De skal være med til at rådgive ham under forhandlingerne, derfor tager han på en rundtur i midten af februar, hvor vinteren har vist tænder og mindet os om at vi stadig bor i et barsk land.

Han er klar over, at han skal have føling med folkeskolen. Det er derfor nødvendigt at finde tilbage til græsrod-

derne for at mærke lærernes dagligdag under huden.

- Det var meget vigtigt for mig, at snakke med lærerne på skolerne. De ved, hvor skoen trykker og hvor vigtig det er at arbejde med en rimelig overenskomst, hvis den enkeltes økonomi skal hænge sammen, siger han under et interview i juni.

Hvem er formanden for Imak, der har evnen til at presse et system, der har brugt hele sit arsenal af statistikere, et helt departement, Inerisaavik, samtlige kommuner og hele landsstyret med Maliina og Palle i spidsen.

Lille Sivso

Som navnet Sivso Dorph antyder er efternavnet Dorph fra Appat, en nedlagt bygd ved Ilulissat. Men fornavnet er fra Avanersuaq. Han er nemlig født i Qaanaaq i 1954, godt et år efter, at befolkningen blev tvangsflyttet fra Uumman-naq til Qaanaaq. Sivso's far var nemlig handelsforvalter og moderen jordmoder i Uumman-naq. De flyttede med til byen, der blev etableret i løbet af sommeren 1953.

- Jeg plejer at sige, at jeg nok er det første barn, der er blevet til i Qaanaaq, siger han med et grin.

Men allerede et år efter lille Sivsos fødsel drog den lille familie videre til Ilulissat, hvor faderen afløste farfar, der også var handelsforvalter i bygden Oqaatsut. Efter en afstikker til Qeqertarsuaq og Ilulissat drog familien tilbage til Avanersuaq, denne gang til bygden Savissivik, da Sivso fyldte fem år.

- Mit barndomssprog blev Avanersuaq dialekten, fordi vi blev i Savissivik til jeg blev ni år. Siden hen flyttede vi tilbage til Oqaatsut og Ilulissat, inden jeg tog på et års ophold i Danmark, fortæller Sivso.

Bondekultur

Det blev noget af en omvæltning for den 13 årige Sivso, der hovedsagelig er vokset op i bygder. Da han som alle andre børn kom til samlingsstedet i Store Heddinge i Danmark, viste det sig, at han skulle til Bornholm for at bo hos en bondefamilie.

Sivso blev installeret på en bondegård med køer og grise.

- Selvfølgelig var det hårdt i starten og ind imellem fik jeg hjemve. Men mine plejeforældre tog sig af mig og vi levede et struktureret liv. Min plejefar stod op klokken fem om morgenen for at sørge for grise og køer. Men heldigvis boede vi ikke ret langt fra kysten. Når jeg fik for meget hjemve, tog jeg fiskestangen og tog ud for at fiske havørreder, fortæller han.

Det blev dog et godt år for Sivso. Han valgte sidenhen at gå på et HF kursus på øen nogle år senere. Drengen fortsatte sin skolegang i Aasiaat og valgte med nogle kammerater at tage på et uforglemmeligt højskoleophold efter sin realeksamen.

Det blev til et spændende år, hvor han stiftede bekendtskab med Unge Grønlænderes Råd, der fik en stor indflydelse på Sivso og hans generation og ikke mindst den politiske situation hjemme i Grønland. Det var her, Sivso og hans jævnaldrende fik deres politiske dannelse.

Bevidstgørelse

Kravene om forandringer i forholdet mellem Danmark og Grønland blev stillet af rådet, som de grønlandske uddannelsessøgende havde etableret. Det blev senere til et officielt politisk krav, da de unge vendte hjem til Grønland efter uddannelsesophold og etablerede de første partier. Det førte til som sagt til indførelsen af hjemmestyret i 1979.

Sivso er, som så mange af sin generation, meget bevidst om livet i kolonitiden, når man som han er født i Qaanaaq, året efter tvangsflytningen af befolkningen. Staten gav borgerne 4 dage til at pakke alle deres ting sammen i Uummannaq i slutningen af maj, før de blev sendt af sted med hundeslæde til det nuværende Qaanaaq for at bo i telt i fire måneder, mens håndværkere fra Danmark opførte husene.

Årsagen til flytningen var, at amerikanerne skulle etablere antiluftskyts denne sommer i den lille handelsby, som Knud Rasmussen grundlagde.

Fagforeningstræning

Med et spirende politisk bevidstgørelse drog Sivso til Nuuk for at læse til lærer på Ilinniarfissuaq. Dette år var der specielt stor søgning til Ilinniarfissuaq, nok fordi de unge var kommet hjem fra et uddannelsesophold fra Danmark med et brændende ønske om, at føre Grønland videre fra koloniens åg.

- Vi var over 50, der startede på Ilinniarfissuaq i 1977. Det var nærmest en fordobling fra årene før. Da jeg blev færdig i 1980 søgte jeg til Ilulissat og det endte med, at jeg blev lærer i Oqaatsut, der hvor jeg også har boet nogle år i min barndom. Jeg trivedes i bygden, fik nogle hunde og kunne gå på fangst. Men så fik vi et barn, der blev født for tidligt. Derfor blev det nødvendigt at flytte til Ilulissat, der har et sygehus.

Efter nogle år som lærer blev Sivso involveret i fusionen af Ilinniarfissuaq og Kattuffiat, IK og Grønlands Lærerforening, GL i 1998, og blev medlem af bestyrelsen netop det år og blev formand i 2002.

Ulige forhandlinger

Han nåede også at være sekretariatschef i Imaks sekretariat, inden han blev opfordret til at stille op til formandsposten.

- Jeg har været med til lærerforliget i 1998 og fire andre overenskomstforhandlinger. Disse forhandlinger er gået efter bogen.

- Men den sidste her har været virkelig trukket tænder ud, fordi politikerne blandede sig. Der var en manglende vilje til forhandlinger i starten. Men så kom politikerne med deres krav i medierne. Det var med at holde hovedet koldt og ikke miste overblikket og fokusere på kernen i forhandlingerne, nemlig folkeskolen, der fortsat skal fungere som en god arbejdsplads og tilfredsstillende skole for elever.

- Politikernes angreb slog hårdt og vi skulle passe på - ikke lade os rive med og blive vrede over deres angreb. Det var også svært at bevare tilliden og respekten til det politiske system, som Inatsisartut har krav på, fortæller han.

Stærkt bagland

Heldigvis stod bestyrelsen og repræsentantskabet sammen og ikke mindst medlemmerne.

- De har stillet krav og været der under hele det lange forløb. Derfor havde vi et stort ønske om ikke at skuffe dem og forsøge indfri deres krav. Jeg må indrømme, det har været et hårdt forløb, men sammenholdet og kontakten til baglandet har givet styrke til at komme videre. Det tætte samarbejde med repræsentantskabet har betydet alfa og omega. Vi har således informeret om hvert lille skridt, vi har taget i forløbet, fortæller han.

Sivso understreger, at det er meget vigtigt under sådanne forhandlinger at have føling med medlemmernes krav.

- Det giver også styrke, når medlemmerne ved, at vi må løfte i flok. Det kommer ikke kun an på formanden eller bestyrelsen, siger han.

Familien

Sivso er ikke meget for at tale om det arbejdspress, der har hvilet på hans skuldre siden januar.

Men han erkender, at det har været hårdt for familien.

- Det kan nemt blive til en livsstil, hvor arbejdet fylder så

meget, at familien altid kommer ind som nummer to. Det er meget ubehageligt, hvis familien altid må træde i baggrunden.

Forløsningsen

Efter en lang hård vinter kom foråret i april. Imak og det offentlige indgik en aftale efter tre års forsøg på forhandlinger med trusler om at lovgive. Under et medlemsmøde i forsamlingshuset om aftalen fik Sivso megen ros og klapsalver efter sin fremlæggelse af aftalens hovedpunkter.

Men hvad synes formanden om at få ros og anerkendelse?

- Det er selvfølgelig godt, men så spørger man sig selv, "Hvordan er resultatet? kan vi leve med det? Kunne det blive bedre?" Men så må man sige til sig selv, at resultatet kunne være bedre, men det er indgået under vanskelige forhold.

- Jeg må indrømme, at denne proces i mit indre varede længe. Jeg gennemgik resultatet punkt for punkt og talte med mig selv, om hvor det kunne have været bedre. Denne eftertænkning er selvfølgelig naturlig. Men på et eller andet tidspunkt må man videre med livet og arbejdet i Imak, siger han med et smil.

Han mener, at alle lærere har krav på en anstændig løn.

- Målet må være, at lærerne og selvfølgelig alle ansatte må have en løn, der kan betale faste udgifter og daglige fornødenheder. Jeg mener, at de nyansatte burde have haft bedre betingelser i aftalen. Det er på dette tidspunkt, den unge lærer skal etablere sig og typisk stifte familie. Kan han gøre det med grundlønne alene. Det tænker jeg meget over, siger han.

Men han erkender, at tiden nu er til at gå videre. Der skal føres forhandlinger igen inden aftalen udløber i 2014.

Sivso – en åben formand

- Han er god til at spørge os til råds, før han tager sin beslutning. Han lytter med åbent sind. Samtidig er han ikke bange for, at sige tingene direkte uden at pakke sine budskaber ind.

Det siger hans næstformand i hovedbestyrelsen, Esther Rosing, som han har et meget nært samarbejde med. Hun er også glad for, at han ikke er en fjern formand, der bare sætter sig på sin kontorstol i Imaks sekretariat.

Han tager jævnligt på besøg på lærerværelset.

- Han har en evne til at sætte sig ned og tale med lærerne på skolen. Han stikker fingeren i jorden og ikke bare i forhandlingssituationer. Han er ganske enkelt god til at komme ud på marken for at snakke med folk og holde sig orienteret, siger hun.

Sivso er også en person, der er god til at sove på en fastlåst situation, og formulere en fælles holdning, når situationen kræver det. Det er også kendetegnende for Sivso, at humoren og selvironien altid er der lige under overfladen. Han er altid parat til at være med til et godt befriende grin.

En slukket mobil er en mulighed som går tabt!

Af Chris Paton

Det som er mest ærgerlige ved mobiltelefoner i undervisningen er, at alle elever ikke har en mobil. En mobil er lige som en minicomputer i elevernes egen lomme. Er den slukket, så har man mistet muligheden for at anvende højt avanceret informations- kommunikationsteknologi i klasseværelset. Med det hav af applikationer, som er basisprogrammer på de fleste mobiltelefoner, har læreren mulighed for at lave sin traditionelle undervisning om til noget, som er meget moderne, dynamisk og som automatisk vil fange elevernes interesser og færdighedsniveau, altså et teknologisk færdighedsniveau som ofte er langt mere avanceret end de fleste læreres.

Hvorfor skrotte det mest avancerede værktøj vi har?

Dagens mobiltelefoner kan som minimum bruges som ur, stopur, skrivemaskine, kalender – allerede her har man mange muligheder for at anvende mobilen i matematik, sprogfagene og naturfag - men mobilen kan så meget mere.

Dagens mobiltelefoner kan spille musik, film og animationer. De kan oven i købet bruges til at redigere de forskellige medier. Og så kan man oven i købet dele alt det man har på mobilen, også det man selv har strikket sammen i redigeringsprogrammerne.

De fleste mobiltelefoner har nu et rigtigt godt kamera og det kan bruges til alt muligt fra fotoskattejagt, sjov sproglege og til projektopgaver, hvor billederne kan få tekster til leve og bruges ved fremstilling af præsentationer.

Er man under tidspres? Så kan man brug kameraet i sin mobil til en hurtig arkivering af lærerens noter på tavlen med et enkelt klik.

Alt det her kan dagens mobiler, og så har vi ikke en gang talt om, at mobilen kan bruges til at sende og modtage tekst og, ja, den kan jo stadigvæk også bruges til telefonopkald!

Man behøver ikke den dyreste mobil for at kunne være med.

En iPhone er smart, men mange af funktionerne og basisprogrammerne er nogenlunde de samme, som kan findes på andre – billigere - mobiler. Det som sætte grænsen for brugen af mobilen i det grønlandske klas-

selokale er telefontaksterne og prisen på Internet-opkald - og ikke mindst lærerens holdninger.

Heldigvis, kan man brug en hel del, faktisk de fleste, funktioner på en mobilen uden at det koster noget, og læreren kan måske tales til fornuft.

Jeg har selv med succes brugt mobiltelefoner til følgende opgaver fra 8. til og med 10. klasse:

- Optagelse og redigering af musikvideo, inklusiv undertekster – den kan deles ved Bluetooth
- Fotoskattejagt, hvor eleverne hurtigst muligt skal fange objekter og personer fra en liste skrevet på et fremmedsprog – billederne vises til læreren ved slutning af opgaven som bevis på at opgaven er løst korrekt.
- Hit med sangen-aktiviteter, hvor eleverne skal spille musik, som findes på deres mobiler, indenfor forskellige musikgenrer, som er skrevet på tavlen – det kan gøres i grupper.
- Arkivering af noter til senere brug under projektarbejde.
- Som redskab til at søge emner til mindmap i starten af et nyt emne.

Flere aktiviteter kan få gavn af brug af mobilen - og kun fantasien sætte grænsen

For et par år siden var der i Danmark et forsøg, hvor eleverne fik en roman sendt via SMS til deres mobiler. De fik et lille kapitel hver dag. Kapitler var kort og overskueligt. Metoden appellerede til den moderne læser, som ellers havde for travlt eller var ikke var tålmodig nok til de lange, kedelige tekster, som findes i bøgerne.

Jeg kender lignende applikationer til mobiler, hvor medarbejdere i sundhedsvæsenet har fået tilbudt grønlandsk sprogkursus via SMS med nye ord og opgaver hver dag. Hvis der var budget til sådan et projekt, kunne jeg forstille mig at vores elever f.eks. fik leveret lektier i matematik et par gang om ugen, hvor de skal løse et problem som de modtage ved SMS. De behøver ikke en gang sende svaret tilbage, men kan vise svaret på mobilen til læreren – de har jo mobilen med sig altid.

Mobiler kan bruges til de administrative opgaver, så eleverne kunne blive informeret om særlig aktiviteter og anden nyttige informationer med en enkelt SMS leveret til lommen med en enkelt lyd. Helt ærlig, mobilen har elevernes interesser og opmærksomhed – hvor mange gange er I ikke blevet forstyrret af elever, som lige skal tjekke noget eller skrive et svar på deres mobil? Frem for at prøve at lukke mobilen ude af undervisningen, synes jeg vi skulle brug den – lige som eleverne gør.

Den energi at vi lærere bruger i kampen imod mobilene er rigtig dårligt anvendt. I stedet skulle vi begynde at lave om på vores kulturforståelse. Mobilteknologi, telefoner og andre former for teknologisk isenkram er en integrerede del af vores moderne og dynamisk arktiske samfund.

Kom og få en ballon

Turister er ofte ret kede af, at der ikke længere findes Inuitter som bor i igloer og går rundt kun iført sælskind. Jeg har set tyske turister, som uddelte balloner og blyanter til små børn i en mindre by, hvor børnene stod med mobilen bag ryggen og tilkalde vennerne, for at de også kunne få

nogle balloner. Børnene kiggede ikke en gang på mobilen – de kunne skrive uden at se på tasterne.

Et godt billede på, hvilke færdigheder børn fra Nukaaarliit har i fingerspidserne. De benytter deres mobiler som et redskab, et redskab med informations- og kommunikationsteknologi.

Højt avanceret teknologi som de bare synes er helt almindelig og derfor er en integrerede del af deres hverdag. Når disse børn er så trygge ved teknologien, hvad tænker de så, når de træder ind i klasselokalet og det første de hører er: "Nu skal I slukke for jeres mobiler!"?

En slukkede mobil er en mulighed som går tabt!

Jeg har her bare beskrevet nogle få positive anvendelser af mobiltelefonen, som jeg synes vi skulle kunne tage i brug i vores undervisning. Der findes gode artikler, idébøger og websider om hvordan man inddrage mobiler i undervisning, de kan findes ved at søge Internettet.

Den anden side af medaljen

Vi skal dog huske, at der også er en del negative anvendelser af mobiler, som ramme vores elever. Mobiler kan blive brugt til mobning, og det er ikke noget, som umiddelbart er synligt for hverken lærere eller forældre.

Man skal have retningslinje for, hvor det er passende at bruge mobiler. Brug af mobiler med kamera kan det let blive problematisk, hvis nogen optager noget i et omklædningsrum eller på toiletet. Funktionen, hvor man kan let dele filer med andre via Bluetooth er også noget, som let kan anvendes til mobning eller til at snyde ved prøver o.s.v.. Derfor skal anvendelse af mobiler reguleres med omhu, og der skal være klare retningslinjer på skolen.

Mobilen bærer Grønland ind i fremtiden

Mobiler bliver endnu mere avancerede og endnu mere integreret i vores kultur hele tiden. Mobilbrugerne bliver yngre og yngre de bliver også ældre og ældre. Mobilene giver mulighed for at mennesker kan kommunikere med hinanden på tværs af generationer, sociale omstændigheder og faglige niveauer. Mobiler kan bidrage til et bedre fungerende samfund generelt, altså hvis vi får dem brugt og få lært eleverne de mest nyttige måder at anvende dem på.

Som jeg nævnte i starten, er det bare ærgerligt, at ikke alle eleverne har en mobil, ikke endnu i hvert fald. Når det er sagt så lade os trække mobilene op af lommerne og få dem brugt. Brug dem som redskab, brug dem til læring, brug dem som støtte til den personlig og faglig udvikling hos dem som bærer Grønland ind i fremtiden. Hvis ikke vi gør det, vil eleverne gøre det alligevel uden os.

Mobili qaminngasoq tassaavoq iluaqutissatsiarsuaq annaasaq!

Af Chris Paton

Atuartitsilluni mobililerisut pillugit uggornarnerpaaq tassaassarpoq atuartut tamakkerlutik mobileqannginnerat. Mobilermi tassaavoq minicomputeri atuartut kaasarfimmiorisartagaat. Qaminngappat imaappoq klassemi atuartut sorpassuarnik paasiniaavissaminnik attaveqaatissarujussuarminnillu atortorissaarummik nutaaliaalluinnartumik asiutitsisut. Mobiltelefonit amerlanersaat applikationerpassuarnik tunngavissanik programmilersugaapput, taakkulu atorlugit ilinniartitsisup, periaasitoq malillugu atuartitsisup, atuartitsinini nutaaliaalluinnartumik eqaatsumik sukkasuumillu ingerlatilersinnaagaluarpaq, saniatigullu atuartitami ilikkagassanut soqutiginninnerat qullartipallallugu pikkorissitipallallugillu, tassa teknologi atorlugu pikkorissaaneq ilinniartitsisut amerlanersaasa pikkorissaasinnaanneraniit pitsaanerujussuaq.

Soormi atortorissaarut nutaaliaalluinnartoq atorsinnaasarput igiinnassavarput?

Ullutsinni mobiltelefonit minnerpaamik makkunatut atorneqarsinnaavoq, nalunaaqutaq, stoppeur, skrive-maskiina, qaammatisiut – taakkuinnatulluunniit atussallugu matematikkimi, oqaatsinik pinngortitalerinemilu atuartitsinermi periarfissarpassuaqarpoq – mobiltelefonili aamma allarpassuarnut atorneqarsinnaavoq. Ullutsinni mobiltelefonit nipilersuutitut filmerfittut animationinulluunniit atorsinnaapput. Ilami assigiinngitsunik tusagassiassanik suliaqarnermi allaat atorneqarsinnaapput. Tamakku saniatigut kikkunnut tamanut mobilimiitatsinnik tunioraasinnaavugut, nammineerluta redigeringsprogrammimi suliatinnik allaat.

Mobiltelefonit amerlanersaat pitsassuarmik assiliivitaqartarput, taanna sunut tamanut atorneqarsinnaavoq assiliilluni skattejagternermiit nuannersumik oqaatsinik pinnguarnermut projektelerilluniluunniit suliaqarnermut, assilisat atorlugit allatamik uummaarissuseqalersitsilluni sulianillu saqqumiinnermut atorneqarluni. Piffissaaruttuulerpit? Taavami ilinniartitsisup allatarfissuarmut allattugai qiviarnermi ataatsimi toqqortasanngorlugit mobilinni assiliivik atorlugu toqqorsinnaavatit.

Ullutsinni mobili tassa tamakkorpassuarnut atorneqarsinnaavoq, suliluunniit mobilip allatamik nassiussisinnaanera tiguisinnaaneralu tikiingilarput... aammami sulisianerermut atorneqarsinnaavoq!

Ilaaniraanni akisunerpaamik mobileqarnissaq pisari-aqanngilaq.

iPhone nutaaliaaneruvoq, atuinissamili atortorissaaruterpassuit tunngaviusumillu programmit tassaniittut tamangajammik aamma mobilini nalinginnaasuniipput - akikinnerugaluartuni - . Nunattali meeqqaanut atuarfi-ani atuaqatigiit akornanni mobilimik atuneq telefonimik atuinermi akit internetikkullu attaveqarnerup akisunera killilersuisitsivoq – minnerunngitsumillu ilinniartitsisut inernerineri.

Qujanartumilli mobili sorpassuarnut ilami amerlanerpaa-
nut akeqanngingajavissumik atorneqarsinnaavoq im-
maqalu ilinniartitsisoq paasitinniarneqarsinnaavoq.

Uanga nammineerlunga iluatsittumik atuartut 8.klassenit 10.klasset ilanngullugit sulisinnerini mobiltelefonit makku-
nunnga atortittarpara:

- Nipilersortut aaqjissuunnerinut videoliarinerinullu, film-
iliap ataatsigut allagartalersorneranut - tamanna Blue-
toothimi pineqarsinnaavoq
- Assiliilluni skattejagternermut, tassani atuartut sukkar-
erpaamik allamiut oqaasii tullerriaartut tunngavigalugit
oqaatsit suussusiinik ujarlerlutik assiliisittarlugit - assilisat
naammasinermi ilinniartitsisumut ajunnginnerisut takutin-
neqartarput.
- Hit med sangenip assinganik iliornermut, tassa atuartut
erinarsuutip taallaasa ilaat allatarfissuarmi allaqqasut
nipilersuutaannik mobilimiittuminnik appisittarlugit, tas-
sanilu nipilersoriaatsit assigiinngitsut atorneqartarput -
aammalu eqimattakkaarlutik suleqatigiikkaarsinnaallutik.
- Projektileritillutik allattukkanik kingorna atugassaminik
ujarlernerminni toqqorsivittut.
- Nutaamik sammisaqalernerminni qulequttanik eqqaama-
sasanik allattuiffittut

Suliassanut sorpassuarnut mobilimik atuneq iluaqutaalluarsinnaavoq – ilami atorfissaa killeqanngiusappoq.

Ukiut arlalialuit qaangiupput Danmarkimi misiliummik ingerlatsisoqarmat, taamani atuartut mobiliannut atuakki-
amik SMS-ikkut pajuttorlugit misiliisoqarpoq. Ullut tamaa-
sa immikkoortunnguamik nassinneqartarput. Immikkoortoq
naatsunnguusarpoq artornarpallaaranilu. Periuseq inun-
nut nutaaliaasumi inuusunut tulluarterujussuuvog, taakku-
nunngami ulapittorujussuarnut takisuumik qasunartumillu
atuakkamik atuagassaqaarnissaq orniginanngimmat.

Nalunngisaqarpunga mobilip applikationiinik taamatunga-
jak atuisunik, tassa peqqinnissaqarfiup sulisui kalaallisut
ilinniartillugit pikkorissartinnerini ullut tamaasa SMS-ikkut

oqaatsinik nutaanik ilinniagassaanik nassiussorneqarlutik neqeroorfigineqarnikuussunik.

Suleriaatsimut taama ittumut akissaqartuugutta takorloorsinnaagaluarpara atuartuutivut sapaatip akunneranut arlaleriarlutik matematikkimi ilinniarnermi SMS-ikkut suliaassinneqartarnissaat. Akissutiminnik utimut nassiussinissaalluunniit pisariaqanngilaq, ilinniartitsisuminnunni akissutertik takutiinnarsinnaavaat – mobilertimmi nassartuaannarmassuk.

Mobilip allakkanik atuineq taarsersinnaavaa, soorlu atuartut arlaannik pilersaarutinik nalunaarutinilluunniit pisarialinnik allagarsitinnagit SMS-ikkut kaassarfianut nipinnguamik nalunaarfialugit paasitissinnaammagit. Eqqortumik oqassagaanni, atuartut mobilitik soqutigisorujussuaat sammisorujussuullugillu – qasseriartutimmi atuartumit mobiliminik takupallalaaqqaarusuttumit allagarsiaminilluunniit akipallalaaqqaarusuttumit ajoqquserneqarpi?

Atuartsinerup nalaanni mobilimik atueqqusinniinnarnata isumaqarpunga atueqqusisariaqartugut – soorlu atuartut taamaaliortartut.

Ilinniartitsisuusugut mobilimik inerteraluta nukiit atukkavut isumaqarpunga kukkusorujussuarmut atorivut. Taarsiullugu kulturimik paasinninnerunissatsinnut atulissagaluaratsigit. Mobiliteknologi, telefonit teknologiskimilu atororpasuit nutaat inuiaqatigiilluta nutaaliaasumi issittumiittugut inooriaatsitsinnut ilaammata.

Pullartannakkiartupallagitsi

Turistit aliasuutigisaqaat Inunnik illuikkani najugalinnik amiinnarnillu atisalinna takusassaarukkamik. Turistinik tyskinik takusaqarnikuuvunga nunaqarfiup meerartai mikisut pullartanik aqerluusanillu agguaraat, taamaaliornarinilu meeqqat mobilitik tunuminnut pisillugit ilaminik pullartannakkiartoqqusillutik qaaqqusisunik. Meeqqat mobilittilluunniit isiginagit qaaqqusippat – toortagassatik isiginagit allassinnaagamik.

Tamanna meeqqat minnerit qanoq pussutik atorlugit pikkoritsiginerinut takussutissaavoq ersarissoq. Mobilitik sakkutut atorpaat, sakkooq paaserusutaminnut ataveqarnerminnullu atugassaliaq. Teknologi nutaaliaalluinnartoq taakkununnigali nalinginnaasoq, ulluinnarmi inuunnermut iluaqutissatut atugasaaq. Meeqqat taakku teknologi inuunnermut ilaasoq paasereerpaat, qanormi eqqarsassappat atualerlutik klassessaminnut iserunik tusaasaat siulleg tassaassasoq:

” Taavalu massakkut mobilisi qamissavasi!”?

Mobilis qaminngasooq tassaavoq iluaqutissatsiarsuaq annaasaq!

Uani mobilitelefoni atorlugu qanoq pitsaatiginera naatsunguamik allaaserilaaginnarpara, isumaqarpungalu atuartsinitsinni atorariaqarippat. Atuartsinermi mobilisunut ilaatinneqarsinnaanera internetikkut ujarleraanni pitsaasunik allaaserisanik isumassarsiorfissanillu nassaasaqarpoq.

Ilua tungeqarporli

Mobilis aamma pitsaasuinnarnik nassataqanngilaq, atuartuutitsinnik ajoqqusiisnaasunik aamma peqarmat eqqaamassavarput. Mobilis nakkarsaanermut atorneqarsinnaavoq, taamaaliortoqarsimappat ilinniartitsisut angajoqqaallu imaalliallaanaq takusinnaanngilaat. Mobilis sunut ajunnginnerusunut atornissaa pillugu najoqqutassaqaartariaqarpoq. Mobilimik assiliititalimmik atuineq annertuumik ajornartorsiutinngorsinnaavoq atisaajartarfimmi anartarfimmilluunniit assiliisoqarsimappat. Mobilis filinik sukkasuumik ilanut Bluetooth atorlugu agguasisinnaanermut, nakkarsaanermut misilitsinnermillaunniit peqqusersusaanermut il.il. atorneqarsinnaanera aamma sianigissavarput. Tamakku pillugit mobilimik atuineq meeqqanut atuartunullu najoqqutassanik erseqqissunik peqarnissaaq pisariaqarpoq.

Mobilip Kalaallit- Nunatta siuniunissa tigummivaa

Mobilis suli nutaalianngoriartuinnarpoq kulturikkullu inuunitsinnut akuliukkiartuinnavilluni. Mobilimik atusut ukiukil-ligaluttuinnavippat.... ukioqqortusigaluttuinnavillutillu. Mobilimik atuineq inuit imminnut qanorluunniit ukioqarneri, inuttut qanoq inissisimaneri sumillaunniit suliffeqarneri apeqquataatinnagit attaveqatigiinnissamut periarfissiivoq. Atuartuutivut mobilis pitsaasumik atorlugu periarfissanik iluaqutiginnaasatsinnik ilikkartikkutsigit, inuiaqatigiinnut tamanik pitsaanerusumik iluaqutaanerumillu ingerlatitsilersinnaavavut.

Aallaqqaataani oqaatigereerpara atuartut tamakkerlutik, tassami suli tamakkerlutik, mobileqannginnerat uggor-narnerarlugu.

Taama oqariarlunga ima naggasiiginnassaanga qaa, mobilivut kaasarfitsinniit amoriarlugit atorniartsigit. Sakkutut iluaqutissatut, ilinniutitut, inuttut suliatinnullu ineriartornitsinni iluaqutissatut Kalaallit Nunaatalu siunis-saanik tigumminnittuusugut iluaqutigalugit atorniartsigit. Taamaasiunngikkutta atuartuutitta atussavaat....uagut qimalluta.

Kronprinsesse Mary Saqqami

Tekst: Elna Egede, journalist

Foto: i Naatap Atuarfia.

Atisani kusanangaartut nukappiaraq pissangarpaluttoq Mary-mit eqinneqartoq.

Nunaqarfimmi Saqqami tikeraarneq sivikitsumik ingerlagaluartoq, meeqqat najuuttut qanilaartumik pissusilik kronprinsesse naapisimaarpaat.

Kronprinsesse Mary, Maryp aningaasaateqarfiata siulittaasuut tikeraarpoq, suliniut "Kammagiitta – nakkarsaaneq unitsillugu" tunngavigalugu.

Maryp aningaasaateqarfiata suliniummut tunngavigaa nunatsinni meeqqat akornanni atugaasoq ilungersunar-toq. Ilaqutariinnut departement-eqarfiup tunguiner-mullu tunngasumik ilisimatusarfiup meeqqat 0-miit 14-inut ukiullit akornanni misissuisimanager tunngavilersuutitut ilaavoq.

- Misissuitsinerup takutippaa, Kalaallit Nunaanni meeqqat amerlanerit ajunngitsumik inuuneqartut, taamaakkaluartoq meeqqat ikinnerussuteqartut amerlavallaartut, tassalu meeqqat pingasuugaangata ilaat ataaseq inuuniarnermini sakkortuumik aporfeqartartoq, Maryp Aningaasaateqarfiata nunatsinni tikeraalerner-mi nalunaarutigaa. Nunatsinni pisortaqarfinnik arlariinnik Maryp Aningaasaateqarfia 2011-imi isumaqatigiissuteqarpoq suliniut ima qulequtalik pillugu "Kammagiitta – Nakkarsaaneq unitsillugu".

Meeqqat atuarfinni nukarlarni ilinniartitsisut paaqqinnit-tarfinnilu perorsaasut suliniummut atatillugu upernaag pikkorissarneqarput.

Meeqqat ikorfartortariallit

Saqqami Naatap Atuarfiani nukarlarni ilinniartitsisog Rakel Eriksen pikkorissaasoqarmat peqataavoq. Suliniullu "Kammagiitta – nakkarsaaneq unitsillugu" qitiuvoq, meeqqat inuttut ineriartornermi ulluinnarni atuartitaaner-anni.

- Nukarlarni qulinik atuartuteqarpugut. Sapaatillu akun-neranut ataasiarluta eqqartortarparput, ataatsimoorluni ilorrisimaqatigiilluni ikioqatigiillunilu qanoq nuanner-tigisoq. Meeqqat oqaloqataasarput, oqaloqatigiinnerillu kinguneqarluartarput.

- Taamaakkaluartoq marlussunnik meeraqarpoq, oqalo-qatigiinnermi malinnaasinnaanngitsunik. Meeqqat eq-qisisimangillat tusarnaarsinnaanatillu. Taakku meeqqat ilinniartitsisup eqqaanut inissittarpavut, Attaveqarfiginar-sarisarpavullu attuuallugit toqqaannartumillu saaffigisarlu-git. Tamanna soorunami aporfeqartarpoq, meeqqat inu-uniarnikkut ajornartorsiorfiusunit angerlarsimaffeqarmata. Ilinniartitsisoq 22

- Atuarfeerannguatsinni imatut meeqqat imminnut nakkar-sartuunngillat, ikeqigatta uumisaarinerit sakkortusippata ingerlaannaq malugisaratsigit. Ataatsimilli ajornartorsiute-qarpugut, meeqqat ajorsarnerluttarmata, soorlu arsaan-ner-ni.

- Taamaattumik meeqqat ajorsarnerluttut paasitinniar-sarisarpavut inuunermi ilaasoq ingerlaqqittariaqartullu. Ar-saanneq pinnguarnu-voq, ajugaaneq pinnani peqataan-erli qitiuvoq. Piffissaq annertoq tassunga atortarparput kinguneqarluartarporlu,

Rakel Eriksen isumaqarpoq, sapaatip akunneranut inuttut ineriartornermik atuartitsineq meeqqat akornanni paase-qatigiinnermik ammasuunermillu kinguneqartartoq.

- Taamaakkaluartoq meeqqat ikorfartortariallit attaveqarfi-giniarnerat aporfigisarparput, nassuerutigaa.

Qanilaassuseq

Nunaqarfik piareersarluarsimasog kronprinsesse Mary-mut alutorsaqaaq.

- Nalunaaquttap akunneranik kingusinaarluni apuuppoq, akunnerit marluinnaat maaniittussaammat, meeqqanik sammisaqarnissaa ajoraluartumik sivikillillugu. Meeqqat piareersarluarsimavagut. Tikimmallu nunaqarfimmiunut tamanut ersip-poq, inuusog pingaarniartuunngitsoq. Inger-laannaq meeqqat talittarfimmi attaveqarfigai. Atuarfimmi meeqqat akornanni kisimiitipparput. Iserfigigatsigulu takuarpot meeqqanik sarliaqallattaartoq, meeqqallu allat oqaloqatigalugit. Meerartavut qallunaatut oqalunnissamik sungiussilluarsimanngillat. Taamaakkaluartoq prinsesse-mut tunuarsimaanngillat. Tamannalu tupinnanngilaq Mary qanilaartutut pissuseqarmat, Rakel Eriksen oqarpoq. Uggoraali tikeraarneq naammassitsiartoq meeqqat atu-arunnaarmata. Taamaattumik tikeraarnerup nalilernissaa-nut meeqqat ilinniartitsisullu piffissaqanngillat.

- Meeqqat ata-qatigiinnerulernissaanik tikeraarnerup ator-nissaa taamaalilluni uggornaraluartumik killilerneqartoq, ilinniartitsisoq oqarpoq.

Tamatuma saniatigut Rakel Eriksenip sivilisuumik ujartor-pai suliniummut atugassat kalaallisut oqaasertallit, nutser-niarnerat sivilisuumik ingerlanneqarmata.

Maryp aningaasaateqarfiata suliniutaa assigiinngitsunik tunngaveqarpoq, soorlu toqqissisimaneq, ammaneq, ataqqinninneq, paaqutariilluarneq qunusuinnerlu meeqqat akornanni atugaanerulernissaat anguniarneqar-luni.

Kronprinsesse Mary i Saqqaq

Mary sammen med de yngste i Naatap Atuarfia.

Der var nærvær, da kronprinsesse Mary kom på et meget kort visit i bygden Saqqaq. Børn sad på skødet af hende og flere børn på yngste trinnet fik sig en sludder.

Kronprinsesse Mary besøgte Saqqaq i juni, som et led i programmet "Kammagiitta – Fri for Mobberi", som hun står i spidsen for som formand for Maryfonden. Det er på et alvorligt grundlag, at Maryfonden er blevet gjort opmærksom på trivslen blandt børn herhjemme. Departementet for familier og Det Nationale Forskningscenter for Velfærd har sammen kortlagt 0-14 årige børn og familiers trivsel i Grønland med en rapport, der udkom i tidligere på året.

- Undersøgelsens resultater konkluderer, at de fleste børn i Grønland alderen 0-14 år har et almindeligt godt og velfungerende liv, men at der imidlertid også er et omfattende mindretal – ca. en tredjedel af børnene – som oplever alvorlige vanskeligheder, skriver Maryfonden i forbindelse med besøget i Grønland i juni. Maryfonden har i 2011 indgået en aftale med forskellige grønlandske myndigheder som resulterede i et antimobbeprogram "Kammagiitta – Fri for mobberi". Der har været flere kurser for lærere i yngste trinnet og pædagoger i børnehaver og vuggestuer.

Udsatte børn

Lærer for yngste trinnet, Rakel Eriksen, Naatap Atuarfia har været på kursus i programmet. Konkret indgår "Kammagiitta – Fri for Mobberi" i yngste trinnets time i personlig udvikling – en gang om ugen.

- Der er ti børn i yngste trinnet på vores skole. Vi bruger timen til at tale om hvor rart det er, at kunne trives sammen og hjælpe hinanden. Børnene har mulighed for at ytre sig i timen, og vi har gode samtaler sammen.

- Men desværre er der altid et par børn, der ikke kan kommunikere eller for den sags skyld lytte under disse timer. De er urolige og vi forsøger inddrage dem ved at placere dem ved siden af læreren. Vi prøver at kommunikere med dem gennem berøring og direkte samtaler. Det kan være lidt vanskeligt, fordi børnene kommer fra socialt belastede familier og har problemer med at koncentrere sig.

- I en lille skole som vores har vi ikke de store problemer med mobning, fordi vi er så få, at det er nemt at få øje

på, når mobberiet går i gang. Vores største problem er, at nogle børn ikke kan holde ud at tabe for eksempel under en fodboldkamp.

- I timen forsøger vi, at skabe forståelse for, at de skal lære at tabe til deres kammerater. Det er en leg og det gælder ikke kun om at vinde. Det bruger vi megen tid på at tale om, fortæller hun.

Hun mener, at netop den ugentlige time i selvudvikling giver sammenhold, forståelse og tolerance blandt børn.

- Men det kan dog være svært at kommunikere med de mest udsatte børn, erkender hun.

Stort nærvær

Kronprinsesse Marys besøg var noget af et tilløbsstykke efter mange forberedelser i bygden.

- Så kom hun en time senere end hun skulle, og der var kun afsat to timer til besøget. Vi havde forberedt børnene godt. Da hun så kom, var hun ikke sådan en fjern og ophøjet person. Hun fik med det samme kontakt med børnene. På skolen lod vi hende være alene med børnene i starten. Da vi kom, sad hun med børn på skødet og andre snakkede med hende.

- Nu er vores elever ikke så øvede i dansk. Men tilsyneladende holdt de sig ikke tilbage for prinsessen. Det hænger sammen med, at prinsessen er et menneske med stort nærvær, siger Rakel Eriksen.

Hun ærgrer sig dog over, at skoleferien startede bare to dage efter besøget. Der blev derfor ikke tid til at evaluere besøget med børnene.

- Det ville ellers være godt for børnene, at bruge besøget til at skabe bedre forståelse for hinanden, siger læreren. Rakel Eriksen har savnet grønlandsk materiale til antimobbeprogrammet, fordi der gik lang tid før, det blev oversat.

Projektet som Maryfonden står i spidsen for bygger på værdierne, tryghed, tolerance, respekt, omsorg og mod.

Atuarfiit ikinnerusut

Inuusuttunik ilitersuineq pitsanngorsarlugu, ilinniartitaan-ermilu semesterit ilaat Danmarkimut nuullugit, ilinniartut amerliartortinniarnegassapput.

- Naalakkersuisut kommunit soqutigisaqartullu allat suleqatigalugit meeqqat atuarfiata qanoq ineriartortinneqarnissaa pillugu oqallinneq ingerlateqqinniarpaat. Ullumikkut meeqqat atuarfii mikinerit amerlapput. Taakku atuartumut ataatsimut annertuumik aningaasartuuteqarfiupput aammalu atuartitsisut ilinniartitsisutut ilinniarsi-manngitsut annertuumik atugaralugit. Attaveqarnikkut atortulersuutit meeqqat atuarfiannut arlalinnik unammilligassaqaartitsimmat qularutissaanngilaq. Taakku oqallisigineqarlutillu suussusersineqassallutillu, ilaatigut meeqqat atuarfianni qarasaasiaq atorlugu ilinniarnernup ullumikkor-nit annertunerujussuarmik atorneratigut, naalakkersuisut aningaasanik 2013-imi inatsisissamut nassuiaamminni ilaatigut allapput.

Naalakkersuisut nassuerutigaat ilinniarnissamut aqut inuusuttumut takisinnaasoq. Taamaattumik 15-iniit 18-inut ukiullit immikkut alaatsinaannissaat inassutigaa. Inuusuttut ataasiakkaarlugit ilinniarfimmuut ingerlaqqinnissaat pillugu ilitersuisarnerup piorsarnissaanut aningaasaliiso-qassasoq naalakkersuisut inassutigaa.

Ilinniarnernup ilaa Danmarkimi

Ilinniarfissat amerlanerusut pilersikkumallugit, naalakkersuisut siunnersuutigaat ilinniarsiit ilinniartoqar-pal-laanngitsut atuarnersa semesterit ilaat Danmarkimut nuunneqartassasut. Tamanna aqutigalugu ilinniartut amerlinissaannut ilinniarsiit illutaat ilinniartitsisullu atorlu-arneqarsinnaalissapput.

Ilinniarusuttut tamarmik ilinniarfissarsippata ilinniarsiit il-lutaat mikivallaartut nassuerutigineqarpoq.

- Ilinniartitaanermut periusissami sanaartornermut ani-

ngaasaliinissamut annertuumik pisariaqartitsisoqarpoq. Tamanna ilaatigut ilinniarfinni arlalippassuarni inissaqas-sutsip annertusineratigut, ilaatigullu maanna ilinniarfinnik aserfallassimasunik arlalinnik iluar-saanikkut.

Ilinniartullu kollegiaat ilinniarsiit alliarturneranni malin-naasariaqarput. Tassami inuusuttorpasuit ilinnialersut ilaat inissaaruttarmata.

SU akiliissaaq

Ilinniarsiit alliarortinnissaat kollegiallu amerliartortinnis-saat aningaasarpasuuarnik akeqassapput. Tamakku-nunnga aningaasartuutit ilaatigut matuniarlugit, Dan-markimi ilinniartut nunatsinni ilinniarnersiutaarutissasut siunnersuutigineqarpoq.

- Nunatsinni ilinniagaqarnersiutinik pissarsisinnaaneq Danmarkimi ilinniagaqartunut atorunnaassaaq. Ilinnia-gaqartut taakku ilinniarnermik nalaani danskit SU-annik (ilinniagaqarnersiutaannik) pissarsisinnaassapput. Taamaaliornikkut 36,6 mio. kr.-it pissarsiarineqartussatut nalilerneqartut ukiuni aggersuni ilinniartitaanermut piler-saarummi suliniutinut allanut ilanngunneqassapput, ilaa-tigut ilinniarnertuunngorniarfiup iluarsartuunneqarneranut aningaasalersuutitut, ilaatigullu 15-18-inik ukiullit ilinniarnissamik pisariaqartitsinerat ilaatigut paasiniallugu suliniutinut atorneqassapput, aningaasartuutissani siun-nersuummi allassimavoq.

Ilinniagaqarnersiutit 2013-imi januarip aallaqqaataani ato-runnaassasut, siunniunneqarpoq. Ukiumulli ataasiarluni angerlarluni feriarnissamik akiliunneqartarneq atatiin-narneqassasoq siunniunneqarpoq.

15-iniit 18-inut ukiulinnik ilitser-suineq naalakkersuisut, anin-gaasaqarnermut naalakkersuisoq Maliina Abelsen siuttuliullugu nukittorsarniarpaat.

Færre skoler

Bedre vejledning af de helt unge og eksport af en del af uddannelsesforløbet til Danmark, det er en del af Naalakkersuisuts langsigtede planer for at få flere i uddannelse.

- Naalakkersuisut vil i samarbejde med kommunerne og øvrige interessenter fortsætte dialog om hvorledes folkeskolen kan udvikles. Der er i dag mange små folkeskoler. Disse har høj omkostning pr. elev og benytter i høj grad undervisere uden læreruddannelse.

- Der er ingen tvivl om, at infrastrukturen giver folkeskolen en lang række udfordringer. Disse skal diskuteres og adresseres blandt andet ved at benytte e-læring i langt højere grad end i dag, står der i afsnittet om uddannelse i naalakkersuisuts bemærkninger til finansloven.

Naalakkersuisut erkender at vejen til en uddannelse kan være lang for nogle unge. Det er på det grundlag, at der skal sættes specielt fokus på de unge mellem 15-18 årige. Det skal blandt andet ske ved at tilføre flere ressourcer til opsøgende vejledning og individuelle handleplaner

Semestre i Danmark

Naalakkersuisut foreslår, at flytte hele semestre i det sidste år i smalle uddannelser til danske uddannelsesinstitutioner, for at få flere i uddannelse. Sådan en ordning vil frigive lærerkræfter og bygninger til at få flere i uddannelse.

Det er i en erkendelse af, at anlægsefterslæbet på at få flere i uddannelse er stort.

- Der er behov for anlægsinvesteringer i uddannelsesstrategien. Dette dels i form af kapacitetsudvidelse på en lang række uddannelsesinstitutioner, dels i form af renovering af en række af de nedslidte bygninger, står det i finanslovsforslaget.

Kollegierne må også følge med i institutionsbyggeriet. Det

er allerede kendt, at mange unge, der er på uddannelse ikke kan få kollegiepladser.

SU betaler

Større uddannelsesinstitutioner og flere kollegiepladser koster penge. Naalakkersuisut lægger op til, at det skal finansieres blandt andet ved, at droppe grønlandsk uddannelsesstøtte til uddannelsessøgende i Danmark.

- Retten til at modtage grønlandsk uddannelsesstøtte bortfalder for studerende i Danmark. Disse studerende vil kunne modtage dansk SU under uddannelsen. De godt 36,6 millioner kroner, der vurderes frigivet ved dette vil i kommende år indgå i uddannelsesplanens indsatser, dels som finansiering af gymnasireformen, dels som medvirkende initiativer, der blandt rettet mod uddannelsesbehovet for gruppen af 15-18 årige, står det i finansloven. Det står endvidere, at uddannelsesstøtten til grønlandske studerende stopper fra 2013. Der ligger dog et forslag om, at de får en årlig feriefrirejse hjem til Grønland.

Tekst og foto: Elna Egede, journalist

Naalakkersuisut med landsstyremedlem for finanser, Maliina Abelsen i spidsen, ligger op til, at vejledningen af de 15-18 årige skal styrkes.

Atuarfimmi kaammattuisartoqarneq

Elna Egede, journalist

Ilulissani Atuarfimmi Mathias Storch-imi meeqqanik ikorfartorneqartariaqartunik sillimaneq kaammattuisartoqarneq eqqunneqarneqani pissutsinik ajornerulersitsivoq. Nuummili Atuarfimmi Ukaliusami, pissutsinik ajunnginnerulersitsivoq – atuuttut unitsinneqaratik ingerlaannarmata.

Meeqqat Atuarfianni ilinniartitsisoq Lena Ravn Davidsen, Atuarfimmi Mathias Storchimi atuartunik kaammattuisartutut inissippoq, taamaallunilu meeqqat atuarfimmi angerlarsimaffimminnilu ajornartorsiortut oqaloqatigisalisallugit.

- Atuarfitsinni atuartunik oqaloqateqartartut marluk taamaallunga kingoraassavakka. Tamatuma saniatigut sapaatip akunneranut nalunaquttap akunneri qulit atuartitsisassuunga, oqaluttuarpoq.

Nassuerutigaa, inummut ataasiinnarmut suliassat amerlaqisut.

- Atuarfitsinni arlaqaqisunik meerartaqarpugut atuartitsinerup avataatigut tapersorneqarnissamik pisariaqartitsisunik. Meeqqat pisariaqartitsisut atugaat assigiinneqaat, soorlu meerartaqarpugut atornerluiffiusumi angerlarsimaffillit, allat nakkarsarneqartarnertik aporfigisarpaat, meeqqat avittunik angajoqqaallit aamma oqimaatsorsiorput. Ilaatigullu meerartaqarpugut pinerlunialersunik annertuumik oqaloqateqarnissamik pisariaqartitsisunik, Lena Ravn Davidsen oqaluttuarpoq.

Tamatuma saniatigut meeraqarpoq, inersimasunik oqaloqateqarnissamik pisariaqartitsisunik. Meeraqarpoq, aamma ulluinnarni aqqusaartakkaat tungaasigut sanngitsunik, ilaatigut inuusuttuaqqat asanneqqaalersut avitaasimagunik tamanna qaangerneq sapilertarpaat.

Toqqisisimasumik alliartorneq

Lena Ravn Davidsen oqarpoq, meeqqat pissusilersornermik, killeerunnermik ilorrisimaarnikkullu aporfeqartunik sullissineq AKT ordning-imik taaneqartartoq aamma suliassaminut ilaasoq. AKT aqutugalugu meeqqat itinerusumik oqaloqatigisassat Lenamut innersuunneqartassaput.

- Sutigit ajornartorsiutillit siulliutissallugit tulleriaartari-aqalissavagut.

- Ilinniartitsisunik oqaloqateqartartunik pilersitsineq AKT-imillu aaqquissuussineq atuussimasooq, ilinniartitsisut atuartitsinerminni iluaqutigisimaqaat. Tassami ilinniartitsisut ataasiakkaat piffissaqanngillat, atuaqatigiit ilaasa inuuniarnerminni anniaateqartut atuartitsinerup nalaani sammissallugit, Lena Davidsen oqarpoq.

Pissutsit pitsanngorput

Atuartunik kaammattuisartumik pilersitsineq AMS-imi pissutsinik ajorsiffiusooq, Nuummi Ukaliusap Atuarfiani nuannaarutigineqaaq. Tassami atuarfimmi qilanaarineqarpoq, meeqqanik ikorfartuinerup aallartinnaasaa.

Meeqqat inuunerminni anniaateqartut atuarfimmi tassani assigiinngitsutigit qangaaniilli tapersorneqarput. Tamatuma saniatigut atuarfik inunnik isumaginnittumik atorfeqartitsivoq, meeqqat akornanni ajornartorsiutit artor-

narnerusut isumaginnittup isumagisarai.

Atuarfimmi pisortaq Karno Lynge oqarpoq, atuartunik kaammattuisussanik marlunnik toqqaasoqarsimasooq, ilinniartitsisumik arnamik angutimillu.

- Atuartut inersimasunik attaveqarnissamik pisariaqartitsisut ikorfartuisut sammissavaat, soorlu sunngiffimmut samminerutillugu. Atuarfimmi maani nukappiaqqat nivarsiaqqaallu immikkoortillugit oqaloqatigisarpavut. Nivarsiaqqaat pisariaqartitsisut 5.-6.klassini ataatsimoortillugit pige-gruppe-mik taallugu oqaloqatigisarpavut. Tamannalu aaqquissuussineq ingerlaannassaaq, Karno Lynge oqaluttuarpoq.

Inersimasunik attaveqarneq

Atuarfiup pisortaata erseqqissarpaa, meeqqat ataasiakkaat ilinniartitsisorluunniit atuarfimmi ikorfartuisunut saaffiginnissinnaasut. Nukappiaqqanik nivarsiaqqaanillu ikorfartuinermik sulinermi atuarfiup paasivaa meeraqarpoq, sunngiffimmi isumalimmik sammisassaaleqisunik:

- Meeraqarpoq, angajoqqaaminnik qaqqamut pisuttuaqateqarneq ajortunik. Meeraqarpoq filmertarfitsinni film-eriarsimanngisaannartunik. Meeraqarpoq, sunngiffimmi timersorusukkaluarlutik, akissaaleqineq pillugu tunuarsimaartartunik. Aamma meeraqarpoq, inersimasunik oqaloqateqartanngitsunik, angajoqqaatik imatut oqaloqatigisarsimanngilaat, taamaattumillu inersimasumut attaveqarneq amigaatigilertarlugu.

Karno Lynge qilanaareqaa, ilinniartitsisut atuartunik ikorfartuisussat suliassaminut atatillugu sinaakkusersuil-erpata.

Naalakkersuisut atuartunik kaammattuisoqarnissaaq nalunaarutigigamikku allapput, meeqqanut paaqqutarineqarnissamik ikorfartorneqarnissamillu pisariaqartitsisunut aaqquissuussineq sammissasooq. Tamatumalu saniatigut meeqqanik isumagineqarnikkut aporfilinnut aaqquissutis- sanik nassaarsiorneq siuarsarneqassasooq.

Aaqquissuussineq iluatsittumik ingerlassappat, akisussaaffik kommuninut 2014-imi nuunneqassaaq.

FAKTA:

Atuartunik kaammattuisoq

Meeqqat inuusuttullu inersimasumik ikorfartortigisassaminnik siunnersortigisassaminnillu pisariaqartitsippat. Siunnersorti atuarfimmi ulluinarisamut qanittumiissaaq. Atuarfimmi ajunngitsuliortuusooq (skolefe) meeqqanut inuusuttunullu ajornartorsiuteqartunut orniguttartuusaaq, aammalu meeqqat inuusuttullu pineqartut nammineq pisariaqartitaminnik iliuseqarsinnaanissaat nukissaqarfigissallugu, assersuutigalugu sammisassaqartitsinermigut imaluunniit oqaloqatigininnermigut. Atuarfimmi ajunngitsuliortoqarneqanik aaqquissuussineq kommunit aamma KIIN qanimut suleqatigalugit pilersinneqassaaq. Piareersa-ermik sulineq 2010-mi naammassissaaq, misiligutaasumillu suliniutit ataasiakkaat aallartinneqassallutik.

Blandet modtagelse af skolefeordning

Elna Egede, journalist

Atuarfik Mathias Storch Ilulissat får med skolefeordningen et ringere beredskab over for børn med ondt i livet, mens Ukaliusaq Skolen i Nuuk mener, at det er en forbedring, fordi USK har muligheden for - sideløbende at køre flere ordninger.

Folkeskolelærer Lena Ravn Davidsen bliver den skolefe i Atuarfik Mathias Storch i Ilulissat, der kommer til at tage sig af børn med problemer både i forhold til skolen og i hjemmet.

- Jeg kommer til erstatte to samtalelærere på skolen. Desuden har jeg 10 undervisningstimer om ugen, fortæller hun.

Hun erkender, at det er en stor mundfuld for en person.

- Vi har nemlig rigtig mange børn, der har brug for ekstra støtte udenfor klassens timer. Det kan være børn fra hjem med misbrug. Børn med problemer med mobning, børn fra skilsmissec familier. Der er store børn, der er startet på en småkriminell løbebane, siger hun.

Der er også andre børn, der har brug for udpræget voksenkontakt. Der er også børn, der ikke rigtig kan tackle dagligdagsproblemer, som kærestesorg.

Tryk barndom

Lena Ravn Davidsen må også overtage elever fra AKT ordningen, som hun har et tæt samarbejde med. Det er den akutte indsats overfor børn, der slås med adfærd, kontrol og trivsel.

- Vi må til at prioritere på hvilke områder, vi skal sætte ind.

- Samtalelærerne sammen med AKT-ordningen gjorde, at lærerne fik meget bedre rammer til at undervise i. Der er jo ikke afsat tid til at den enkelte lærer kan tage sig af de enkelte elever i klassen under et almindeligt undervisningsforløb, siger Lena Ravn Davidsen.

Skolefeordningen er en del af en handlingsplan, som er en del af naalakkersuisuts handlingsplan: Tryk Barndom 2010. Der er afsat 25 millioner kroner til en række projekter for børn og unge, og det er meningen at skolefeordningen skal køre som et forsøg i tre år. Målet med Tryk Barndom, er at give alle børn og unge forudsætninger for en tryk barndom, hvor de har muligheder for at udvikle sig.

Forbedring

For Atuarfik Mathias Storch i Ilulissat, Qaasuitsup Kommunia er en forringelse, fordi skolefeordningen kommer til at erstatte to fuldtids samtalelærere. Men Ukaliusaq Skolen i Nuuk, Kommuneqarfik Sermersooq glæder sig til at igangsætte ordningen.

Her har skolen kørt flere støttemuligheder for børn fra udsatte familier. Der er blandt andet ansat en socialrådgiver på skolen. Socialrådgiveren tager sig af de tunge problemer, som et barn kan komme ud for.

Skoleinspektør Karno Lynge siger, at der er afsat to lærere til skolefeordningen – en kvindelig og en mandlig folkeskolelærer.

- De to lærere kommer til at tage sig af børn, der har brug

for en voksenkontakt, som for eksempel kan råde dem til en bedre fritid. Vi har kørt et drenge- og pigeprojekt. Pigeprojektet med piger fra 5.-6. Klasse fortsætter, fortæller hun.

Voksenkontakt

Hun understreger, at det er både læreren eller barnet selv, der kan henvende sig til skolefeerne. Ukaliusaq Skolen har igennem sine pige- og drenge projekter indset, at mange børn ikke har en meningsfuld fritid:

- De har måske aldrig vandret på fjeldet med deres forældre. Der er også børn, der aldrig har været i biografen. Mange børn har måske ikke råd til at dyrke idræt i en klub. Der er også børn, der har brug for at snakke med en voksen, de har måske ikke kontakt med deres forældre til dagligt.

Karno Lynge glæder sig til, at de to folkeskolelærere i fællesskab får skabt rammer for skolefeordningen.

Naalakkersuisut skriver i sin lancering af skolefeordningen, at den først og fremmest skal sikre støtte og omsorg til børn, der har behov for det. Derudover skal den fremme, at alle på skolen handler på en bekymring med hensyn til et barn.

Hvis ordningen fungerer tilfredsstillende er det meningen, at kommunerne skal overtage ansvaret for det i 2014.

FAKTA:

Skolefeen

Børn og unge har behov for en voksen, de kan søge støtte og vejledning hos. Rådgiveren skal være tæt placeret i hverdagen på skolen.

Skolefeen skal være opsøgende i forhold til børn og unge, der har det svært, og have ressourcer til at give de pågældende børn og unge et frirum, med eksempelvis aktiviteter og samtaler. Skolefeordningen skal etableres i tæt samarbejde med kommunerne og KIIN.

mi atuartitsineq

niartitsisut ooreriakkat, feeriaannavissut, soraajaaginnavissut. Kisiannili una puiorneqartar-
put: Pilersaarusiortarnerit, atuartitsisarnerit, angajoqqaanut attaveqarnerit, ataatsimiinnerit,

”

usutaminnik toqqaasarpog, tamatta taava erinarsoqatigiit-
tarpugut.

3. Naqinnerit nipaas, ersiutut aapersarissallu. Atuatoq
nipisiuisarpoq ussersuutai ilanngullugit. Amerlanerit atuar-
niarnermikkut allanniarnermikkullu ajornartorsiuteqartara-
mik. Taamaattumik naqinnerit nipaas uteqattaarneqarnis-
saat pisariaqartarpoq.

4. Klassip iluani pingaartitat. Amerlanngitsunik pingaarti-
taqarniartarpugut, amerlavallaaraangamik atuartut paat-
siveerussutigisinnaasaramikkut. Pingaartitat pingaartittua-
annarparput, atuartut klassip iluani qanoq innissaminnik
ilinniutigisarmassuk.

**Una periuseq tassa ilulissani specialcenterimi pik-
korissartilluta ilikkagarput pissarsiarpullu, uagullu
atuartuutitsinnut tulluarsarlugu suliarisimallutigu.**

Atuartut allatulli skemaqarput, taannalu ullormut ma-
linniartussaasarlutigu. Soorunami ulloqartarpugut al-
lannguilaarsinnaalluta, atuartut aggeraangamik qanoq
innerat aamma apequtaasarami. Imaassinnaagami
angerlarsimaffimmini arlaannik pisoqarsimasog, imalu-
unniit sinnartoorsimallutik tuaviinnaq atuariarsimasog
il.il. Taamaallutik atuariartoraangamik aamma sulisin-
niarneri ajornakusoorsinnaasarlutik. Atuartitsinerup
iluani atuartut aallaavigalugit atuagaqartinneqartarput
aammalu nammineq sanaartorneq atungaatsiartarlutigu.
Piginnaasaat aallaaviusorujussuusarami taamaattumik
aallarteqqaraangatta aamma misileraqqaartarpagut
suut sapinngilai suut ajornartippai. Taamaasilluta aamma
ajornannginnerulertarpoq atortussanik ujaasinissatsinnut.
Sapinngisamik annertuallaanngitsumik atuakkersortin-
niartarpagut, atuartuutigut atuakkersorpaallaaraangamik
qasoqqalertaramik, ukkassisinnaanerallu annikillisarluni.
Assersuutigalugu 30minutsit sulereerunik 5-10minutsit
unikallalaartarput, unikallarnerminni sammerusutamin-
nik sammisaqalaartarput. Unikallareeraangamik sulillutik
aallarteqqittarput, taamatullu ulloq ingerlattarparput.

Atuakkersornerup sammisaqartitsinerullu saniatigut
oqaaqqissaarineq, perorsaaneq, inerterineq, saammarsa-
aneq allarpassuillu ulluinnarni suliaasarisarpagut. Atuar-
tuutigut ilaat pissusimikkut sakkortusinnaasarpagut, akil-
lorissut, annersitsisartut, akeqqersimaartut eqiasuttullu.
Tamakkua tamaasa ilikkartinniarlugit oqaaqqissaarineq
ullut tamaasa atugaraarput. Saniatut atuartuuteqarpugut
inuttut atugarissaanngitsut, inuttut sanngiitsut, angerlar-
simaffimmini tapersersorneqarnerat naamanngitsoq.

Taamaasilluta aamma tapersersorniartariaqartarpagut
soorlu ilai takkuttarput ermissimanatik, kigutigissarsima-
natik, nerisimanatillu. Taamaattumik oqaloqatigisarpa-
gut kigutigissarnissap pingaarutaanik, uffarsimanissaq,
erminnissaq, atisalersorluarsimanissaq allarpassuillu.
Taamaasilluta angerlarsimaffimmi isumagineqartussat
aamma uagut isumagilertarpagut naak isumagisassa-
rinngikkaluarlugit. Unalu aamma erseqqissarusupparput:
Meeqqat immikkut pisariaqartitsisut ikiliartunngimmata.
Ullutsinni amerliartuinnarput meeqqat immikkut pisari-
aqartitsisut, tamakkulu assigiinngititsorpassuarniit aal-
laaveqartarput. Taamaattumik ilinniartitsisutut immikkut
pisariaqartitsisut ukiup ingerlanerani eqqumaffiguarnis-
saat, piaartumillu ikiorserneqarnissaat sulissutiguaannar-
tussaavarput.

Taamaattumik ulluinnarni ilinniartitsisutut sulinerput
imaannaanngitsorpassuarnik aqquasaagassaqartarpoq,
atuartuutigut immikkuullarissuummata tamarmillu immik-
kut pisariaqartitsisarlugit. Ilinniartitsisutut suligaluarluta
angajoqqaanngortarpugut, perorsaasunngortarlutalu.
Qujanartumilli ilinniartitsisoqatigiilluta suleqatigiilluarnit-
sigut oqimaatsorsiorngit aamma annikillisararpagut.

Maani Nanortalimmi innuttaasunut paasititsiniaanitsinni
ilinniartitsisoqartimma oqaaserisaa issuarlugu nag-
gaseerusuppunga: “Takorloorsiuk ilinniartitsisoq iluli-
arsuaasog. Avataaniit qaaginnaa isiginiarneqartarpoq:
Ilinniartitsisut ooreriakkat, feeriaannavissut, soraaja-
aginnavissut. Kisiannili una puiorneqartarpoq: Iluliarsuup
ataaniittoq qiviarneqaruni piviusog takuneqassaaq.
Iluliarsuummi ataaniipput: Pilersaarusiortarnerit, atuarti-
tisarnerit, angajoqqaanut attaveqarnerit, ataatsimiinnerit,
oqaaqqisaarinerit, perorsaanerit allarpassuillu ulluinnarni
ilinniartitsisutut aqquasaartakkagut”

Immikkut annertusisami atuartitsisartut sinnerlugit Al-
lattoq: Vivi Kleist immikkut atuartitsinerimi siunnersorti
Nanortalip Atuarfia

Udvidet specialundervisning

“ Forestil jer en lærer som et stort isbjerg. Kun lidt af isbjerget er synligt på afstand: Læreren er synlig hele tiden og holder tidlig fri i hverdagen. Men der er realiteter under vandet, der bliver glemt. Planlægningsarbejder, undervisning, forældrekontakter, møder, formaninger, opdragelse af eleverne. En lærer går igennem i sin hverdag.”

Vivi Kleist, rådgivningslærer i specialundervisning Nanortallip Atuarfia

Vi møder store udfordringer i vores daglige udvidet specialundervisning. Som vi allesammen på forhånd ved, så har alle vore elever behov for noget særligt hver for sig. Det er i sig selv en udfordring, da vi jo skal undervise med eleverne som centrum.

I Nanortallip Atuarfia har vi 18 udvidet specialundervisnings elever, og der er 8 lærere til dem. I skoleåret 2011/12 har vi - udvidet specialundervisningslærere - forsøgt at køre en specialklasse, som vi kalder for Trin S.klasse. Vi kan sige, at det lykkedes rigtig godt, for vi begyndte at arbejde bedre sammen og kom meget mere hinanden ved. Vi holder møder hver onsdag og til det er der altid mange ting, der skal drøftes, som fællesplanlægning, vurderinger om hvad der lykkedes og hvad der skal ændres m.m. I starten på skoleåret var vi lærere med til trinmøder for de almindelige elever i samme aldre med vore elever. Desværre var det begrænset, hvad vi fik ud af de trinmøder, der vedkom vore elever, derfor havde vi anmodet om at lave særskilt trinmøder for S.klasse. Vi håber, at vort ønske som særskilt trin bliver til en realitet i det næste skoleår 2012/13. Èt af vores mål fra starten af var at få et godt samarbejde med forældrene, og vi synes, at vi er gode til at kontakte hinanden. Det siger sig selv, at der løbende er ting, der kan forbedres, og det lærer vi jo altid af. Til hvert nyt skoleår holder vi fælles forældremøde, desuden holder vi forældrekonsultation med Angusakka 2 gange om året. 2 gange om året holder vi også noget, vi kalder for behandlingsmøder med personer, der har berøring med vore elever (forældre, lærere, socialvæsenet). Til de møder holder vi samtaler om, hvordan det går for eleverne på skolen og i hjemmene. Vi holder samtaler, finder løsninger for problemer sammen og lægger handlingsplaner sammen.

Inden det nye skoleår starter, holder vi fællesmøder og udfylder årsplanlægningen for det nye år. Årsplanlægningen består af: Hvornår vi holder trinmøder for S.klassen, hvilke dage vi starter på Angusakkaarbejdet, hvilke dage vi holder projekt-/emnedage, hvilke dage vi skal på lejrskole og om mange andre ting. Dernæst bliver lærerne præsenteret for de kommende elever, og lærerne får mulighed for at læse eventuelle elevrapporter fra skolepsykologens elevundersøgelser. Således starter

planlægningen for lærerne for det kommende skoleår, og den kommende lærergruppe taler sammen, laver skemaer sammen, bliver enige om hvilke fag, der skal undervises i, materialer (bøger og andre materialer) m.m. Der går meget tid til planlægningen, da vi jo skal planlægge undervisningen ud fra, hvor lærerne mener, den enkelte elevs niveau og behov er. Som eksempel kan vi sige, at der er 5 elever i specialklassen, ud fra de 5 er der konstateret én, der har ADHD-syndrom, én elev, der ikke er blevet undersøgt, hvad vedkommende fejler endnu og 3 der har indlæringsvanskeligheder. Ud fra disse 5 skal vi lave individuel undervisningsplanlægning for alle, da vi ved at den elev, der har ADHD, har behov for helt andre måder at blive undervist i end dem, der har indlæringsvanskeligheder. Derfor bruger vi som sagt meget tid til vores undervisningsplanlægning.

Når det nye skoleår starter, så bruger vi en del tid til at lære hinanden at kende især hvis eleverne er nye. Vi tager det som en stor udfordring at gøre elever trygge i klassen, så at vi får tillid til hinanden. De elever vi får i S.klassen er meget forskellige med forskellige personligheder. Nogle føler sig trygge i klassen næsten med det samme, og andre har brug for mere tid. Derfor bruger vi ekstra mange kræfter i starten, men når alle føler sig godt tilpas og føler sig hjemme i klassen, kører alting nemmere og så slutter skoledagene også med glæde for alle.

Som nævnt så laver vi individuelle undervisningsplaner ud fra elevernes niveau, desuden arbejder vi meget med en bestemt ting som én af det vigtigste, det er at forbedre elevernes personlige udvikling, og arbejdet for at de får bedre selvtillid og selvværd. Som eksempel har vi startet på noget nyt, som vi har lært på kurset i specialcentret i Ilulissat i februar måned, noget vi gør til hver morgen. Formålet med det er, at eleverne selv fortæller de andre i klassen ud fra de ting, der hænger på opslagstavlen, også for at de får repeteret de ting, de skal lære/de ting, de har lært. Man kan se nedenunder på billedet, hvad det drejer sig om. Hver morgen kører eleverne forløbet skiftevis.

1. Dagbogsoversigt med tegnsprog. Barnet får udvikling ved at udtrykke sig og lærer samtidig navnet på måne-

Undervisning

... får en god løn, holder ferie
... mt. Under overfladen ligger:
... f elever og mange andre ting,

den, ugedagen, årstiden og ved at fortælle om vejret.

2. Sang. Eleven vælger en sang, han/hun kan lide, så synger vi den alle sammen.

3. Bogstavernes lyd, vokaler og konsonanter. Eleven udtaler lydene og viser tegnene af bogstaverne samtidig. Det gør vi, for de fleste af vore elever har vanskeligheder med at læse og skrive. Så det er nødvendigt, at de hele tiden gentager bogstavernes lyde.

4. Klassens værdier. Vi prøver som regel på at opstille ikke for mange værdipunkter, da eleverne bare bliver forvirrede, hvis der er for mange. Vi tager værdipunkterne altid alvorligt, så eleverne ved, hvordan de skal opføre sig i klassen.

Denne fremgangsmåde, som vi bruger, er noget vi fik lært til kurset i Ilulissat Specialcentret, og som vi har lavet lidt om, så den passer til vore elever.

Vore eleverne har skemaer som alle andre elever, og som vi naturligvis følger til dagligt. Der kan naturligvis være nogen dage, hvor vi bliver nødt til at ændre lidt på skemaet, det kommer jo også helt an på, hvordan eleverne har det, når de møder op. Det kunne være, at der har været sket noget i hjemmet, eller de har sovet over sig og skulle skynde sig for at møde til tiden el.lign. Når de så møder op efter sådan en morgen, kan de være svære at få dem til at arbejde ordentligt. På skolen har eleverne bøger efter, hvad de magter, men vi bruger også meget materialer, vi selv producerer. Da undervisningen skal være en fortsættelse af, på hvilken niveau eleverne er, bruger vi meget af tiden i starten på året til at teste eleverne for at finde ud af, hvad de kan og hvad de ikke kan. Ved at teste eleverne først finder vi meget nemmere hvilke materialer, vi skal bruge. Vi lader eleverne bruge så få bøger som muligt, da de let bliver trætte og ukoncentrerede af at arbejde for meget med bøger. For eksempel når de har arbejdet i 30 minutter, skal de holde pause i 5-10 minutter, og i de minutter kan de gøre som de vil, derefter begynder de at arbejde igen. Således går deres skoledag for dem.

Ved siden af vores undervisning bruger vi tiden i hverdagen til at fortælle vore elever om, hvad man må og ikke må, opdragelse, formaninger, trøst og til mange andre ting. Nogle af vore elever kan have en voldelig adfærd,

svarer frækt igen, slår andre, være fjendtlige eller dovne.

For at lære dem, hvordan man skal opføre sig, bruger vi formaningstaler hver dag. Desuden har vi elever, der har det menneskeligt hårdt, mangler overskud og ikke får menneskeligt støtte nok i hjemmet. Så vi må samtidig støtte dem personligt og fortælle dem for eksempel om, at man møder op til skolen renvasket, med børstede tænder og efter at have spist morgenmad. Så må vi fortælle dem, hvorfor det er om nødvendigt at have rene tænder, om at være rene ansigtet, om beklædning og om mange andre hverdags ting. På denne måde overtager vi mange af hjemmets egentlige opgaver, selvom de ikke er vores pligt. Der er én ting mere, vi her vil understrege: Børn, der har særlige behov, bliver ikke færre. Der bliver flere og flere børn, der har særlige behov i dag, og det kan skyldes mange ting. Derfor er det vigtigt, at vi som lærere hele tiden er opmærksomme på/vågne over for problematikken: børn, der har særlige behov, så de kan få hjælp så tidligt som muligt.

Derfor er vores daglige arbejde som lærere meget betydningsfuld, også fordi vore elever er særlige og har hver for sig særlige behov for at blive behandlet individuelt. Vi bliver som forældre og som opdragere for vore elever, selvom vi arbejder som lærere. Heldigvis bliver vort svært og tungt arbejde som lærere lettere ved, at vi hjælper og støtter hinanden.

Jeg vil slutte her med at citere, hvad min kollega sagde til vort informationsmøde for borgerne her i Nanortalik:

“ Forestil jer en lærer som et stort isbjerg. Kun lidt af isbjerget er synligt på afstand: Læreren får en god løn, holder ferie hele tiden og holder tidlig fri i hverdagen. Men der er realiteter under vandet, der bliver glemt. Under overfladen ligger: Planlægningsarbejder, undervisning, forældrekontakter, møder, formaninger, opdragelse af elever og mange andre ting, en lærer går igennem i sin hverdag.”

På vegne af lærerne til udvidet specialundervisningsklassen:

Vivi Kleist, rådgivningslærer i specialundervisning Nanortalip Atuarfia

Ukiuni 40-ni meeqqat atuarfiani sulivoq

Karen Knudsen 1952-mi Ilulissani inunngorpoq. 1966-mi meeqqat atuarfianni atuarunnaarami Aarhusegnens-Ungdomsskolemut 1967-miit 1968-mut ukioq ataaseq atuarpoq. Tamatumalu kingorna 1968-miit 1969-mut ilaqutariinni Kalundborgimi illumi ikiortaalluni. Ukiuni marlunni 1969-miit barnemedhjælperitut ilinniarnini ingerlappaa. Atuagarsornertaa Nuummi ingerlattarsimavaa, sungiusaatigalugulu sulinertaa Ilulissani Redbarnetsbørnehavemi aamma Børnesanatoriem i ingerlattarsimallugu. 1972-mi børnehaveklassemi assistentitut sulilerpoq. Ukiut pingasut qaangiummata 1975-mi timelæritut sulilerpoq, aallarteqqaaramilu Jørgen Jensenimut (Juuluutamut) ikorfartortitut sulisimalluni, aamma Abia Abelsen specialklasseni suleqatigisimavaa. Ilanngulugu aamma taarusuppaa Jens Storch atuartsiner-mut ilinniartigisimallugu. Taamanikkut timelærit pikkorissartinneqartarnerat aallunneqarsimavoq, tamakkulu Karenip peqataaf-figiutarsimavaa. Børnehavelærerindet ilinniartitsisunngorniarnini Sisimiuni ilinniaqataasimavoq, naammassinngitsoor-simavorli qaammatit pingasut amigaatingingamigit. Sumiiffiit assigiinngitsut suliffigisimavai.

- Qeqertami 1994-miit 1995-mut.
- Qaarsuni 1996-miit 1997-mut.
- Saqqami decembari 1997-miit 1998-mut.
- Qeqertami 1998-miit 1999-mut.
- Ilulissani Atuarfik Mathias Storchimi 1999-miit 2004-mut.
- Kollegiami 2004-miit 2006-mut ningiuusimavoq.

Nunaqarfinni sulisarnermi maluginiartarsimavaa ilinniartitsisut ilinniarsimasut ilaatigut sivikitsuinnarmik nunaqarfinniittartut. Tamannalu suleqatissaaleqinermik "kiserliortututullu" misiginermik peqquteqarsorivaa.

2006-miit Atuarfik Mathias Storchimi ulloq manna tikillugu timelæreritut (atuartsisutut) sulivunga, sulilu aamma pikkorissarnerit assigiinngitut peqataaffigisallugit kajumissuseqarfigaakka. Massakkorpiat siusinnerusukkut suliffigitsiarsimasini Specialcenterimi ernereernerup kingorna sulinngiffeqartumut paarlattaavoq.

Justus Kaspersen

Har arbejdet i folkeskolen i 40 år

Karen Knudsen er født i 1952 i Ilulissat. I 1966 blev hun færdig med folkeskolen og i 1967-1968 gik hun på Aarhusegnens-Ungdomsskole i 1 år. Derefter fra 1968 til 1969 var hun 1 år i huset hos en familie i Kalundborg.

I løbet af de næste 2 år fra 1969 læste hun til barnemedhjælper. Den boglige del af uddannelsen kørte hun i Nuuk, samtidig med at hun parktiserede i Red barnets børnehav og i Børnesanatoriet begge steder i Ilulissat.

I 1972 begyndte hun som assistent i en børnehaveklasse.

Da der var gået 3 år i 1975 startede hun som timelærer, i starten som støttelærer for Jørgen Jensen (Juuluuta), endelig arbejdede hun sammen med Abia Abelsen i en specialklasse. Endelig ønsker hun at nævne Jens Storch, som hun har været på praktisk hos på skolen.

På det tidspunkt blev timelæreruddannelsen udvidet, og det havde Karen haft meget glæde af.

Da børnehavelærerne fik mulighed for at uddanne sig til lærere i Sisimiut, startede hun også der, men hun fik ikke papir på det, da hun manglede 3 måneder af uddannelsen.

Hun har arbejdet i forskellige steder.

- Qeqertaa 1994-1995.
- Qaarsut 1996-1997.
- Saqqaa fra december 1997- 1998.
- Qeqertaa 1998-1999.
- Ilulissat i Atuarfik Mathias Storch 1999-2004.
- Blev kollegieinspektør 2004-2006.

Mens hun arbejdede i bygderne, erfarede hun, at nogle af de uddannede lærere kun blev der i kortere tid. Det skyldtes manglende kollegaer og deres følelse af "ensomhed" i bygderne, mener hun.

Siden 2006 og stadigvæk i dag underviser hun som timelærer på Atuarfik Mathias Storch, og har stadigvæk lysten til at være med på forskellige kurser. I denne her tid er hun barselsvikar på det sted, hvor hun i kortere tid havde arbejdet før - Specialcenteret.

Justus Kaspersen

Bygdeskolen – en del af byskolen

Nunaqarfimmi atuarfik pituutalik

Det er et indgreb af kommunernes selvbestemmelsesret, hvis lovgivningen stiller krav om organiseringen af bygdeskolerne.

Kommunit nammineersinnaanerat innarlerneqassaaq, nunaqarfimmi atuarfiit qanoq aqunneqarnissaat inatsisigut pinngitsaallissutaappat.

Elna Egede, journalist

Et lovforslag om, at binde bygdeskolerne organisatorisk og pædagogisk til byskolerne møder modstand i kommunerne.

Det er indgreb af kommunernes selvbestemmelsesret, hvis det i lovgivningen stilles som krav, at byskolerne får det administrative og pædagogiske ansvar for bygdeskolerne. Kanukoka skriver i sit høringssvar i forbindelse med inatsisartutlov om folkeskolen, at kommunerne selv styrer kommunale anliggender.

- Kanukoka mener at kommunerne selvstændig bør organisere mellem byskolerne og bygdeskolerne. Såfremt en kommune vurderer at en bygdeskole forsvarligt kan gennemføre sine opgaveløsninger, så bør denne kommune selvstændigt udforme kontaktformen enten til byskole eller skoleforvaltningen. Vi finder det derfor på sin plads at loven skaber rammer for fleksibilitet, ligesom dette allerede er tilfældet i dag, skriver Kanukoka i sit høringssvar.

Ledende skoleinspektør

De fire kommuner agerer forskelligt i dag. I Qaasuitsup Kommunia er det byskolerne, der rent administrativt har bygdeskolerne under sig. Der er nemlig udnævnt en ledende skoleinspektør i hver by i kommunen.

Den ledende skoleinspektør får det organisatoriske ansvar for bygdeskolen.

Det er igen Skatte- og Velfærdscommissionen, der har anbefalet, at skabe større mulighed for samarbejde og mellem byskolerne og bygdeskolerne.

Samarbejdet kan ske i form af ordninger med rejsehold, hvor lærere tager på besøgsophold i skoler med lærermangel og undervise i bestemte fag. Der er allerede etableret sådanne rejsehold i de fleste kommuner.

Kanukoka ønsker, at opbløde ordlyden i lovforslaget, der opererer med klokkeklar formulering om, at hver bygdeskole er knyttet til en byskole.

Det skal være et valg, som en kommune foretager.

Nunaqarfimmi atuarfippassuit illoqarfigisamut qaninnermut pituttorneqarnissaat, Namminersorlutik Oqartussanit inatsisiliinikkut aalajangersarneqarumavoq. Atuarfiit allaffissornikkut atuartitaanikkullu illoqarfigisamut qaninnermut pituttorneqassappata, kommunit nammineersinnaanerat innarlerneqassasoq nalilerneqarpoq. Nunatsinni kommunit kattuffiata atuarfeqarfik pillugu inatsimmut siunnersuut tusarniaaffineqartoq akissuteqarfigalugu allappoq, kommunit oqartussaaffigisat qanoq aqussallugit namminneq pisussaaffigigaat.

- Kanukokamit kommuniniillu isumaqarpugut kommunit illoqarfimmi atuarmiut nunaqarfimmi atuarfimmud qanoq aaq-qissuunneqassanersoq namminneerlutik ilusilissagaat. Kommunit nunaqarfimmi atuarmiut nammineersinnaalluattut nalileruniuk taava pissusissamisuuksaaq kommunip nammineq tamanna qanoq iluseqartissaguniuk pitsaanerusoq. Taamaattumik inatsisip taamatut qilarsuisumik aalajangereernani periarfissaqartitsinissaa orniginarnerusutut isigaarput, soorlu maannakkut tamanna annerusumik minnerusumilluunniit atuutereersoq, tusarniaalluni akisummi allassimavoq.

Illoqarfimmi skoleinspektør

Kommunit sisamat ullumikkut assigiinngitsumik ingerlatsipput. Qaasuitsup Kommuniani illoqarfimmi atuarmiut pisortaanik qullersamik (ledende skoleinspektørinik) atorfinitsitsisimapput. Taassumalu nunaqarfimmi aqutsineq akisussaaffigaa.

Akileraarneq atugarissaarnerlu pillugit isumalioqatigiissitap inassutigaa, illoqarfimmi nunaqarfimmilu atuarmiut aqunneqarnikkut atuarnullu tungaatigut ataqatigiinnerulissasut.

Ilinniartitsisunik angalasunik rejsehold-inik pilersitsinikkut, fag-inik assigiinngitsunik atuartitsisunik inuttalerlugit, suleqatigiinneq tamanna ilaatigut ingerlanneqarsinnaavoq. Kommunini amerlanerni taamaattunik pilersitsisoqaareerpoq.

Kanukokap kissaatigaa, inatsisip piumasaqaatai qasukkarneqassasut periarfissanngortillugu.

Inerisaavik Naalakkersuisunut

Inerisaaviup Ilisimatusarfimmiit naalakkersuisut ataannut nuunneqarnissaa kommunit akornutissaqartinngilaat.

Inerisaavimmi suliaasat pisariaqartitsineq tunngavigalugu suliaassiissutigiumallugit oqartusaaffik naalakkersuisut tigorussuppaat. Ullumikkut aqqissuussineq tunngavigalugu Inerisaavik Ilisimatusarfimmiippoq, taamaattumillu naalakkersuisut nalinginnaasumik ilitersuinissamik pisussaaffiata avataaniilluni.

Akilerartarnermut Atugarissaanermullu Suleqatigiisitaliap tikkuarpaa meeqqat atuarfianni paasissutissani amerlaqisunik Inerisaaviup katersortagaannik atorlu-aanerunissaq inassutigalugu. Immikkut ittumik atuar-titsineritut, efterskolenut tunngasunik, ilitersuinernik, taamaatiinnartullu ikilisarnissaanut kiisalu timelærerit

atugaanerannut paasissutissarpassuarnik Inerisaavimmi katersuisoqartarpoq.

Naalakkersuisut allapput, Inerisaavimmi paasissutissat uninngasut atorluarumaneqartut.

Namminersorlutik oqartussat allaffeqarfiata ataanut Inerisaavik inissippat, ilaatigut atuarfiit ingerlalluartut misilitta-gaat atuarfinni allani atorneqarsinnaalissapput.

- Tassunga peqatigitillugu suliniutit sunniuteqarnerulersin-nissaannut isumalluutillu atorneqartut annertunerusumik siunniuteqartilersinnissaannut kommunalbestyrelsit sakkussanik tunineqarsinnaassapput, tunngavilersuutini ilaatigut allassimavoq.

Inerisaavik til Naalakkersuisut

Der er ingen indsigelser fra kommunerne mod, at flytte Inerisaavik fra Ilisimatusarfik til Naalakkersuisut.

Naalakkersuisut vil selv have muligheden for at tilret-telægge opgaver i Inerisaavik, som lovgivningen påbyder. I dag er Inerisaavik institutionelt under Ilisimatusarfik, der befinder sig uden for Naalakkersuisuts almindelige instruktionsbeføjelser.

Det er Skatte- og Velfærdskommissionen, der har an-befalet, at der sker omprioriteringer af aktiviteterne i Inerisaavik. Institutionen skal i højere grad foretage effektmålinger på en række områder, som for eksempel specialundervisning, efterskoleophold, vejledning, initia-tiver til frafaldsbekæmpelse og anvendelse af timelærere.

Naalakkersuisut skriver i sit høringsmateriale, at Inerisaavik allerede har de nødvendige oplysninger.

Med placeringen af Inerisaavik under selvstyreadministra-tionen er der mulighed for, at bruge erfaringer fra skoler, der klarer sig godt som inspirationskilde for andre skoler.

- Samtidig udstyres kommunalbestyrelserne med red-skaber til at styrke indsatsen og opnå en større effekt af de ressourcer, der anvendes, står det i lovgivningens forklaringer.

Angående brug af uddannede pædagoger i folkeskolen

Der er stadigvæk brug for folk med uddannelse som pædagoger til at undervise forskoleelever. De pædagoger har jo i forbindelse med deres uddannelse lært meget om pædagogik, psykologi samt andre socialfag.

Jeg er klar over, at de kommende lærere under deres uddannelse behandler ovenstående emner i mindre grad. Jeg ved også, at forskoleelever kan have stor behov for at blive uddannet af folk, der har mere kendskab til de emner.

Vi hører jo tit om, at der bliver flere og flere elever med specielle behov, og hvis de elever skal have chance for at klare sig bedre og få bedre ud af deres skolegang, burde de undervises grundigt i personlig udvikling. Når de derved forstod bedre på livets grundlag, vil jeg mene, at de kunne få bedre udbytte af de forskellige skolefag. I dag er det sådan, at der lige fra starten af skolegangen arbejdes koncentreret i, at de nystartede elever lærer noget om fagene grønlandsk, dansk og matematik, og der tages altid mindre hensyn til, hvor langt eleven er i sin udvikling og hvordan vedkommende klarer sig i samfundet.

I den forbindelse har jeg en anmodning om, at Iliniarfissuaq og Perorsaarnermik Ilinniarfik får et bedre samarbejde med hinanden for at løse, hvordan man på den bedste måde kunne undervise skolestartseleverne i Grønland.

Der er efter min mening stadig brug for uddannede pædagoger i folkeskolen i dag, indtil undervisningen i Iliniarfissuaq ændrer sig ved at højne mere på fagene som pædagogik, psykologi og andre socialfag.

Til sidst vil jeg lige nævne, at når lærere med en læreruddannelse arbejder på sociale institutioner, så får de løn som uddannede pædagoger, hvor vi uddannede pædagoger, der underviser som lærere på folkeskolen til gengæld ikke må overstige skala 18 grænsen, på grund af som der siges, at vi ikke er uddannede lærere.

Regine Dorph Heilmann

Perorsaasutut ilinniarsimasut meeqqat atuarfianni sulinerat pillugu

Perorsaasutut ilinniarsimasut atualerlaannut ilinniartitsisutut sulii pisariaqartinneqarput. Taak-kumi perorsaasutut ilinniarnermi meeqqanik perorsaariaaseq (pædagogik), eqqarsartaasiinik paasinnissinnaaneq (psykologi), inunnillu isum-aginninnermut tunngasut (socialfag) annertuumik ilinniartarpaat.

Nalunngilara ilinniartitsisutut ilinniartitaanermi ilikkagassat qulaanni taaneqartut annikinnerusumik ilinniartitsissutigineqartut. Nalunngilarattaq atualerlaat tamakkuninnga annertuumik pisariaqartitsisinnaasartut.

Soorlu ullutsinni eqqartorneqartuarpoq meeqqat im-mikkut pisariaqartitsisut amerliartortut, meeqaallu ilu-amik sullinneqassagunik atuartinneqassagunillu inuttut ineriartornermik sukumiisumik ilinniartinneqartarnissaat pisariaqarpoq. Taamaaliornikkut inuunerup tunngavia pit-saasumik paasiguniku atuartsissutigineqartunik tamani ilikkagaqarluarsinnaanerunissaat anguneqarsinnaasoraara. Ullumikkummi atualerlaat kalaallisut, qallunaatut matematikkimillu ilikkagaqarnissaat annertuumik anguniarneqalereertarpoq, inuttut inissisimanerat inuiaqatigiinnilu sumiisusiat ilinniartitsinermi tunullinneqartuurluni. Tassunga atatillugu kissaatima ilagaat Iliniarfissuup aamma Perorsaarnermik Ilinniarfup qanimut suleqatigiinnissaat, atualerlaanut ilinniartitsineq nunatsinnut naleqqunerpaaq qanoq ittuussanersoq paasiniarlugu.

Isumaga malillugu meeqqat atuarfiini perorsaasutut ilinniarsimasunik sulii ullumikkut pisariaqartitsisoqarpoq, Ilinniarfissuarmi ilinniartitaaneq allanngortinneqartinnagu, soorlu pæd., psyk, socialfagillu annertunerusumik ilinniarnissaannik qaffassaanikkut.

Eqqaalaarusupparattaq ilinniartsitsisutut ilinniarsimasut inunnik paaqqinniffinni suligaangamik perorsaasutut ilinniarsimasut akissarsiaat malillugit aningaasarsiaqartinneqartarmata, uagulli perorsaasutut ilinniarsimasut atuarfeqarfinni meeqqanik ilinniartitsisutut sulinitinni aningaasarsiaqartinneqartarpugut killiliussamut 18 skalamut unitsinneqartarluta, ilinniartitsisutunngooq ilinniarsimannginnerput pissutigalugu.

Regine Dorph Heilmann

Kingullermiit Siden sidst

Isumaqatigiissutit piffissarlu sulinermut atugassaq pillugit nutaarsiassat naleqqussaanerillu.

Soorlu nalunneqanngitsoq Namminersorlutik Oqartussat IMAK-illu apriliimi isumaqatigiissutit inaarutaat atsiorpaat. Aasami atuanniggiup aallartinningsiarnernani siulersuisut allaffeqarfimmiullu piffissamik atuiffigeqisaminnik illoqarfinni amerlanerni ilaasortat tikeraarfigeqattaarpaat tamasma inerneranik nalunaarfigiartoqattaarlugit. Ajoraluartumik piffissakinneq silalu aporfiusaramik tikeraagassat tamakkerneqanngitsoorput. Ataasiakkaat netikkut paasisutissat pillugit ataatsimeeqqatigineqarput.

Taakku saniatigut Namminersorlutik Oqartussat piffissaq sulinermut atugassaq isumaqatigiissutillu inaarutaat pillugit pappiaqqat allaqqitassialiaat kukkunersiornerinut piffissarujussuaq atorineqarpoq. Ajoraluartumik isumaqatigiissutit misissugassat sulit tamakkinngillat. IMAK-ip arlaleriarluni – isumaqatigiissutit kalaallisuungortinneqarnerat ilanngullugit - tiguniartaraluarpai.

Kikkut tamarmik tassa akissarsiaat naleqqussarsimalertussaapput, IMAK-ili suliuunaartunit arlariinnit suligallaramik piffissami kingullermi akissarsiamik naleqqussarneqarsimannginneri pillugit saaffigineqarpoq. Suliunnaarsimagaanni, akissarsiamilli apriliip 1.-a 2012-miit pereersumik atuuttumut naleqqussaataanik pisi-manngikkunik, siulliullugu sullissisorisimasartik kingulleq saaffigissavaat. Taassuma kingorna sulit naleqqussaait tunniunneqanngippata IMAK-i attavigineqassaaq. IMAK-i aamma soraarninngortunit amerlalaartunit saaffigineqartarpoq, ukiuni arlaqartuni soraarnerussutisiamik naleqqusarneqartannginnerannik paasisinnaannginneraasunit. Tassunga atatillugu IMAK-ip Namminersorlutik Oqartussat attavigai DLF-ilu aqutugalugu apersuilluni, qanga Danmarkimi naleqqusaasoqarnerisooq. IMAK-ip neriuutigaa erniinnannguaq akissutisinissani.

Allannguutit, soraarniarluni nalunaarutit il.il.

Ajoraluartumik nutsereernerup kingornatigut immersukkanik Ilinniartassuarmiinnaaniilluunniit naammassitut immersugaanik sulit tigusaqarfiginngisavut arlaqarput. KIKKUT atorfinitsinneqarnerminni allannguuteqartut TAMARMIK immersugassaq tassunga tunngasoq atsiorlugu IMAK-imut nassiuttussaavaat, aamma Danmarkimi atorfinitsitat nutaat DLF-imut nalunaarsimasut pineqarput, taamaasiunngikkunimmi ilaasortaanerminnut akileeqqusissummik piumaffigineqaratik akiligassaqaalisammata.

Kursusertarfissaq nutaaq.

1.salimi kursusertarfissamik nutaamik pilersitsisoqarpoq, pequtissaali nutaat tikittussat kingusinaaraluartut, initaaq siulittaasut ataatsimiiffigalugu atulereerpaat, sapaatillu akunnerata tulliani TR-ermit kursusertarfissavaat. Taassuma saniatigut ineqqanik pingasunik assersuutigalugu siulittaasut kursuserialluunniit unnuiffigisnaasaanik peqalerpugut. Taamaasilluni IMAK-i aningaasaajaatissaa-galuaminik sipaartalissaaq.

Nye aftaler, overenskomster og reguleringer

Som bekendt underskrev Selvstyret og IMAK et forhandlingsresultat i april. Før sommerferien brugte bestyrelsen og sekretariatet derfor en del tid på at informere medlemmerne om resultatet ved besøg i de fleste byer. Desværre betød tidspresset og vejret at ikke alle fik besøg. Enkelte informationsmøder blev afholdt over nettet.

Desuden blev der brugt rigtig meget tid på at korrekturlæse de udkast til overenskomster og aftaler, som bliver lavet af Selvstyret på baggrund af resultatpapiret. Desværre er ikke alle overenskomster/aftaler færdige endnu. IMAK har rykket adskillige gange – og samtidig rykket for grønlandske udgaver af overenskomsterne/aftalerne.

Alle skulle have fået reguleret deres løn, men IMAK er blevet kontaktet af flere, som er fratrådt og som ikke har fået deres reguleringer for deres sidste ansættelsesperiode. Hvis man er fratrådt og ikke har fået sine reguleringer med tilbagevirkende kraft fra 1. april 2010 skal man i første omgang henvende sig til sin tidligere arbejdsgiver. Hvis reguleringerne derefter stadig ikke udbetales så kontakt IMAK.

IMAK har også fået en del henvendelser fra pensionister, der ikke kan forstå deres tjenestemandspension ikke har været reguleret i flere år. IMAK har i den forbindelse taget kontakt til Selvstyret og har gennem DLF forespurgt, hvornår der er blevet reguleret i Danmark. IMAK håber på der er svar snart.

Ændringer, udmeldelser mv.

Der er desværre stadig en del, der ikke har fået lavet ændringsblanketter efter at de er flyttet eller er blevet færdige på Ilinniartassuaq.

ALLE, der har ændret ansættelsesforhold, skal aflevere en underskrevet ændringsblanket til IMAK. Det gælder også for nyansatte fra Danmark, der har meldt ændring til DLF, ellers bliver der ikke opkrævet kontingent, og der opstår restance.

Nyt kursuslokale.

Der er indrettet nyt kursuslokale på første sal, dog er de nye møbler lidt forsinket, men lokalet er allerede taget i brug til bestyrelsesmøde og der skal holdes TR -kursus der i medio september. Samtidig har vi 3 værelser, så f.eks. bestyrelsen og kursister kan overnatte. Derved sparer IMAK en del omkostninger.

Lisbeth Frederiksen, IMAK

